ANTONÍN DVOŘÁK

KVARTET C DUR
QUARTETT C DUR

op. 61

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
KRÁSNÉ LITERATURY, HUDBY A UMĚNÍ

SMYČCOVÝ KVARTET C DUR

Podle původních pramenů k tisku připravila Komise pro vydávání děl Antonína Dvořáka: Otakar Šourek, předseda — Jan Hanuš, vedoucí redaktor — František Bartoš — dr. Jiří Berkovec — dr. Antonín Čubr — Ladislav Láska — Antonín Pokorný — Karel Šolc.

ANTONÍN DVOŘÁK (8. IX. 1841—1. V. 1904) dokončoval právě náčrt k historické zpěvohře „Dimitrij", na němž pracoval od začátku dubna do konce října roku 1881, když se ve vídeňských novinách dočetl zprávy, že tamní smyčcové kvarteto Josefa Hellmesbergera staršího, profesora houslí na konservatoři a kapelníka dvorní opery (1828—1893), chystá pro koncert na 15. prosinec první provedení jeho nového smyčcového kvartetu. „*Co tedy dělat, musel jsem operu odložit a psát kvartet*", svěřoval se v dopise z 5. listopadu milému příteli Aloisu Göblovi do Sychrova u Turnova. Že toto pracovní přeorientování se u něho neobešlo bez určitých rozpaků, možno poznat z toho, že začal nejprve se skladbou v tónině F dur, jejíž první větu napsal ve dnech 7. až 9. října toho roku ve svém letním útulku ve Vysoké u Příbrami. (Partitura tohoto fragmentu vyšla po prvé až v roce 1951 jako 43. číslo sbírky Kapesních partitur v nákladu Národního hudebního vydavatelství Orbis v Praze.) Nebyl však s jejím zněním patrně spokojen a začal proto kvartet zcela nový, a to v tónině C dur, jehož partituru psal u prvé věty od 25. října, u druhé od 27., u třetí od 29. téhož měsíce a u čtvrté od 4. do 10. listopadu 1881, vesměs už v Praze. Práce na celé čtyřvětě skladbě, počítáme-li s tím, že vlastní partituře předcházel neznámý dnes náčrt, trvala tedy právě jen dobu jednoho měsíce.

Tato spěšnost práce při pochopitelném tvůrčím soustředění na zpěvohru „Dimitrij" vedla patrně Dvořáka k tomu, že vedle nových myšlenek thematických použil v tomto kvartetu také tří themat data o něco staršího. Bylo to jednak úvodní thema pomalé věty druhé, které mělo původně začínat nepoužitou pak pomalou větu do sonaty F dur pro housle a klavír op. 57 z roku předcházejícího. A byla to pak hlavní themata ve větě třetí (takt 1.—4.) a čtvrté (1.—4.), z nichž prvé bylo původně vedlejším thematem krajních částí v Polonéze pro violloncello a klavír z roku 1879, zatím co z druhého thematu při tříčtvrtní jeho rytmisaci vyrůstala dříve střední část téže skladby, Dvořákem později zapomenuté a vydané až v roce 1926, tedy dvaadvacet let po umělcově smrti.

Použití těchto starších themat nezabránilo ovšem, že v kvartetu C dur vzniklo dílo, které v kráse, výraznosti a slohové čistotě myšlenek, v důmyslu thematické práce a v mistrovsky smělém rozpětí stavby bylo dalším vzestupem v komorní tvorbě umělcově.

Jak bylo už zmíněno vpředu, kvartet C dur, dílo 61., měl být po prvé hrán na koncertě Hellmesbergerova kvarteta ve Vídni dne 15. prosince 1881. Pro těsně předcházející katastrofální požár v budově někdejšího Ringtheatru, při němž zahynul velký počet návštěvníků, musil však být koncert z pietních důvodů odložen a není známo, kdy došlo k jeho uskutečnění. Jinak byl kvartet několikráte proveden v Německu (po

prvé snad 6. prosince 1882 v Bonnu), načež v Praze byl po prvé hrán na komorním večeru Umělecké besedy 5. ledna 1884 v sále Konviktu (hráli jej Ferdinand Lachner, Julius Raušer, Josef Krehan a Alois Neruda). — Tiskem vyšlo dílo v únoru roku 1882 u firmy N. Simrock v Berlíně s dedikací Josefu Hellmesbergerovi, a to v partituře, hlasech a v úpravě Josefa Zubatého pro klavír na 4 ruce. O tom, jak se staví nové vydání SNKLHU k vydání prvému, pojednává podrobně Vydavatelská zpráva za poslední stranou not.

Otakar Šourek

STREICHQUARTETT C DUR

Nach Originalquellen zum Druck vorbereitet von der Kommission für die Herausgabe der Werke Antonín Dvořáks: Otakar Šourek, Vorsitzender — Jan Hanuš, leitender Redakteur — František Bartoš — Dr Jiří Berkovec — Dr Antonín Čubr — Ladislav Láska — Antonín Pokorný — Karel Šolc.

ANTONÍN DVOŘÁK (8. IX. 1841—1. V. 1904) war eben zu der Beendigung der Skizze zu seiner historischen Oper „Dimitrij" gelangt, an welcher er von Anfang April bis Ende Oktober 1881 arbeitete, als er in Wiener Zeitschriften die Notiz las, die dortige Quartettvereinigung Josef Hellmesbergers senior, des Professors des Violinspiels am Konservatorium und Kapellmeisters der Hofoper (1828—1893), bereite für ein Konzert am 15. Dezember die Erstaufführung eines neuen Streichquartetts von Dvořák vor. „*Was konnte ich also tun, ich mußte die Oper beiseitelegen und das Quartett schreiben*", schrieb er am 5. November seinem vertrauten Freunde Josef Göbel nach Sychrov bei Turnov. Daß ihn diese Umstellung des Arbeitsplans gewissermaßen in Verlegenheit brachte, ist daraus zu ersehen, daß der Meister das Werk, dessen ersten Satz er vom 7.—9. Oktober 1881 in seiner Sommerfrische in Vysoká bei Příbram schrieb, zunächst in F dur zu komponieren begann. (Die Partitur dieses Fragments wurde zum erstenmal erst im Jahre 1951 als 43. Nummer der Sammlung der Taschenpartituren vom Verlag Národní hudební vydavatelství Orbis [Nationaler Musikverlag Orbis] in Prag herausgegeben). Dvořák scheint jedoch mit ihr nicht zufrieden gewesen zu sein und begann deshalb die Komposition eines ganz neuen Quartetts, u. zw. in C dur; die Partitur des ersten Satzes schrieb er vom 25. Oktober, des zweiten vom 27., des dritten vom 29. Oktober und die des vierten Satzes vom 4. bis zum 10. November 1881, durchwegs in Prag. Die Arbeit an dem ganzen viersätzigen Werke nahm demnach, wenn wir in Betracht ziehen, daß der eigentlichen Partitur die heute verschollene Skizze vorangegangen war, nur einen Monat in Anspruch.

Dieses eilige Arbeitstempo bewog daher Dvořák — mit Rücksicht auf die begreifliche Konzentrierung auf die Arbeit an der Oper Dimitrij — offenbar dazu, neben neuen thematischen Ideen in diesem Quartett auch drei Themen älteren Da-

tums zu verwenden. Einerseits war dies das Eingangsthema des langsamen zweiten Satzes, mit welchem ursprünglich der später nicht verwendete langsame Satz der F dur Sonate für Violine und Klavier op. 57 aus dem vorangegangenen Jahre beginnen sollte. Andererseits waren es die Hauptthemen des dritten (Takt 1—4) und des vierten Satzes (Takt 1—4), deren erstes zunächst das Seitenthema der Eckteile der Polonaise für Violoncello und Klavier aus d. J. 1879 gebildet hatte, während aus dem zweiten Thema in dessen $^3/_4$ taktiger Rhythmisierung zuerst der mittlere Teil dieser bei Dvořák in Vergessenheit geratenen Komposition entstanden ist, welche erst i. J. 1926, also 22 Jahre nach des Meisters Tod, im Druck veröffentlicht wurde.

Die Verwendung dieser älteren Themen stand jedoch der Tatsache nicht im Wege, daß in dem Quartett C dur ein Werk geschaffen wurde, welches in seiner Schönheit, durch die Innigkeit des Ausdrucks und Stilreinheit seiner Gedanken sowie durch die sinnreiche thematische Arbeit und die kühne Entfaltung seines Baugefüges einen weiteren Aufstieg in dem Kammermusikschaffen des Künstlers bedeutete.

Wie bereits oben erwähnt, hätte das C dur-Quartett, op. 61, beim Konzert des Quartetts Hellmesberger in Wien am 15. Dezember 1881 zur Aufführung gelangen sollen. Wegen des kurz vorher eingetretenen katastrophalen Brandes des ehemaligen Ringtheaters, welchem eine große Zahl von Besuchern zum Opfer fiel, mußte das Konzert aus Pietätsgründen verlegt werden und es ist nicht bekannt, wann es zustande gekommen ist. Sonst wurde das Quartett einigemale in Deutschland (dort zum erstenmal vielleicht am 6. Dezember 1882 in Bonn) gespielt, dann in Prag, -daselbst erste Aufführung an einem Kammermusikabend in der Umělecká beseda (Künstlerressource) am 5. Jänner 1884 im Konviktssaal. Es spielten Ferdinand Lachner, Julius Raušer, Josef Krehan und Alois Neruda. — Im Druck ist das Werk im Februar 1882 bei der Firma N. Simrock in Berlin mit der Widmung für Josef Hellmesberger, u. zw. in der Partitur, in den Stimmen und in einer vierhändigen Klavierbearbeitung von Josef Zubatý erschienen.

Darüber, wie sich die vorliegende neue Ausgabe des Staatsverlags KLHU zu der Erstausgabe verhält, wird im Revisionsbericht nach der letzten Seite des Notentextes ausfürlich berichtet.

Übersetzt von I. Turnovská Otakar Šourek

QUATUOR A CORDES EN UT MAJEUR

Préparé pour l'impression d'après les documents authentiques par la Commission pour la publication des oeuvres d'Antonín Dvořák: Otakar Šourek, président de la Commission — Jan Hanuš, rédacteur principal — František Bartoš — Dr Jiří Berkovec — Dr Antonín Čubr — Ladislav Láska — Antonín Pokorný — Karel Šolc.

ANTONÍN DVOŘÁK (8. 9. 1841—1. 5. 1904) était sur le point de terminer l'esquisse de son opéra historique „Dimitri", à laquelle il s'était employé depuis le début d'avril jusqu'à la fin d'octobre 1881, lorsqu'il lut dans un journal de Vienne que le Quatuor à cordes viennois Joseph Hellmesberger l'aîné, professeur de violon au Conservatoire de Musique et chef d'orchestre de l'Opéra de la Cour (1828—1893), préparait pour son concert du 15 décembre prochain la création de son nouveau quatuor. „*Qu'y avait-il donc à faire — j'ai dû abandonner l'opéra et attaquer le quatuor*," écrivait-il le 5 novembre à son cher ami Alois Göbel de Sychrov près de Turnov. Que ce changement d'orientation dans son travail ait été pour lui la source d'un certain embarras, c'est ce que semble prouver le fait qu'il se lança d'abord dans une composition dans le ton de Fa majeur dont il écrivit le premier mouvement du 7 au 9 octobre, étant en villégiature à Vysoká près de Příbram. (La partition de ce fragment ne parut pour la première fois qu'en 1951, comme le numéro 43 de la Collection des partitions de poche, aux Editions nationales Orbis, Prague.) Peu content, à ce qu'il semble, de sa teneur, il se mit à écrire un quatuor tout neuf, cette fois dans le ton d'Ut majeur. Il écrivit alors la partition du premier mouvement à partir du 25 octobre, celle du second dès le 27, celle du troisième depuis le 29 du même mois, et la partition du quatrième mouvement du 4 au 10 novembre 1881, cette fois toujours à Prague. Le travail consacré à cette oeuvre composée de quatre

mouvements prit donc au maître, en tout et pour tout, un seul mois. Cette hâte, qui s'explique aisément par la concentration créatrice de l'artiste sur l'opéra „Dimitri", lui fit utiliser, dans ce quatuor, à côté d'idées thématiques toutes nouvelles, trois thèmes de provenance moins récente. C'était d'abord le thème initial du second mouvement, lent, sur lequel devait s'ouvrir originairement le mouvement lent, non utilisé plus tard, de la Sonate en Fa majeur pour violon et piano, op. 57, de l'année précédente; puis, les thèmes principaux du troisième mouvement (mes. 1—4) et du Finale (mes. 1—4); le premier avait été originairement le second thème des parties extrêmes de la Polonaise pour violoncelle et piano, de 1879, tandis que l'autre thème, rythmé à trois-quatre, avait servi de base pour la partie médiane de la même oeuvre, oubliée par Dvořák dans la suite et publiée seulement en 1926, donc 22 ans après la mort du compositeur.

L'utilisation de ces thèmes antérieurs n'empêcha naturellement pas que le Quatuor en Ut majeur ne s'avérât une oeuvre qui, par la beauté des idées, par leur caractère expressif et par la pureté du style aussi bien que par le travail thématique ingénieux et par la hardiesse magistrale de la construction architecturale, marque un nouvel exploit dans la musique de chambre du compositeur.

Comme nous l'avons dit plus haut, le Quatuor en Ut majeur, op. 61, devait être créé au concert du Quatuor Hellmesberger, à Vienne, le 15 décembre 1881. Cependant, par suite de l'incendie tout récent du bâtiment de l'ancien Ringtheater, où un grand nombre de spectateurs avaient trouvé la mort, le concert dut être ajourné par respect pour ces tragiques circonstances, et l'on ne sait pas si ni quand il eut lieu. D'autre part, le Quatuor fut exécuté à plusieurs reprises en Allemagne (pour la première fois, peut-être, le 6 décembre 1882, à Bonn); à Prague, il fut joué pour la première fois le 5 janvier 1884, à la soirée de musique de chambre donnée par la Umělecká Beseda (Association Artistique) dans la salle du Konvikt, avec, pour interprètes, Ferdinand Lachner, Julius Raušer, Jos. Krehan et Aloïs Neruda. — L'oeuvre parut, avec une dédicace à Joseph Hellmesberger, aux éditions N. Simrock, Berlin, au mois de février 1882, partition complète, parties séparées et un arrangement pour piano à quatre mains dû à Joseph Zubatý.

Pour les rapports de la présente édition nouvelle des Editions Nationales KLHU avec l'édition princeps Simrock, voir les Notes de l'Editeur qui font suite à la partition.

Traduit par Dr J. Fiala Otakar Šourek

Durata cca 35' min.

I. Allegro (11·30') 1

II. Poco adagio e molto cantabile (8') 20

III. Scherzo. Allegro vivo (7·75') 28

IV. Finale. Vivace (8·10') 39

Violino I, Violino II, Viola e Violoncello

QUARTETTO

UT MAGGIORE

I

ANTONÍN DVOŘÁK, op. 61
(1841 - 1904)

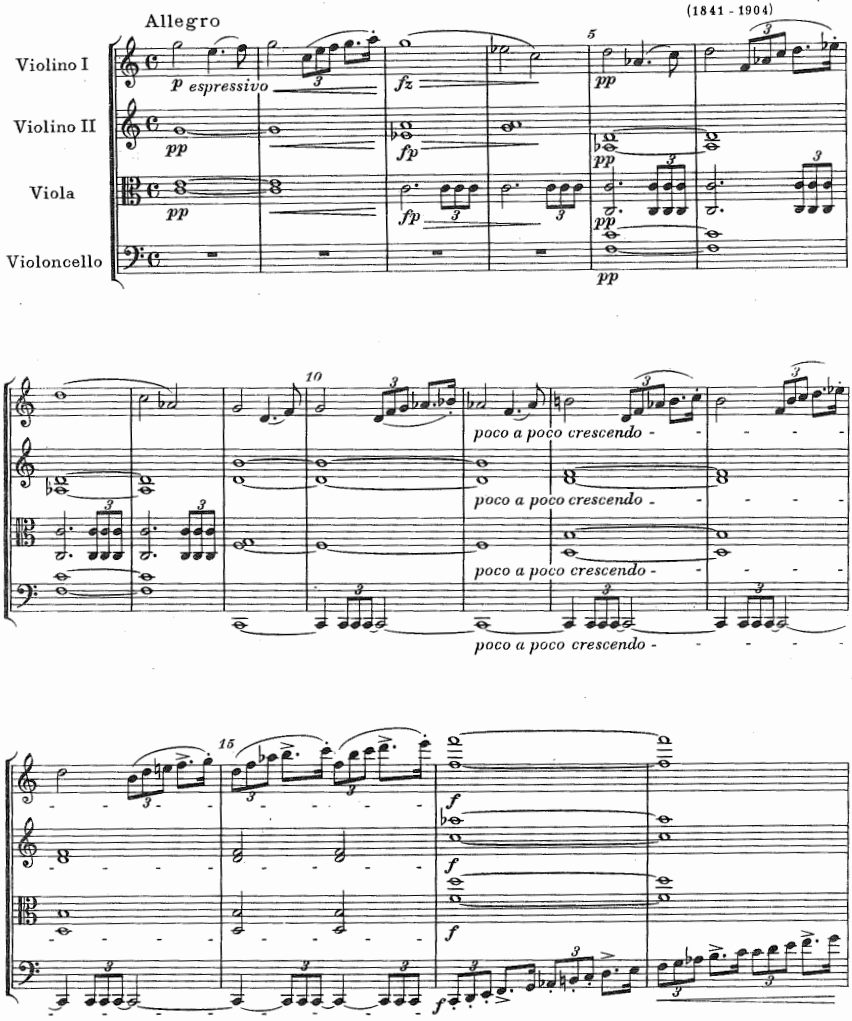

Copyright 1955 by Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha

H 1789

Všechna práva vyhrazena
All rights reserved

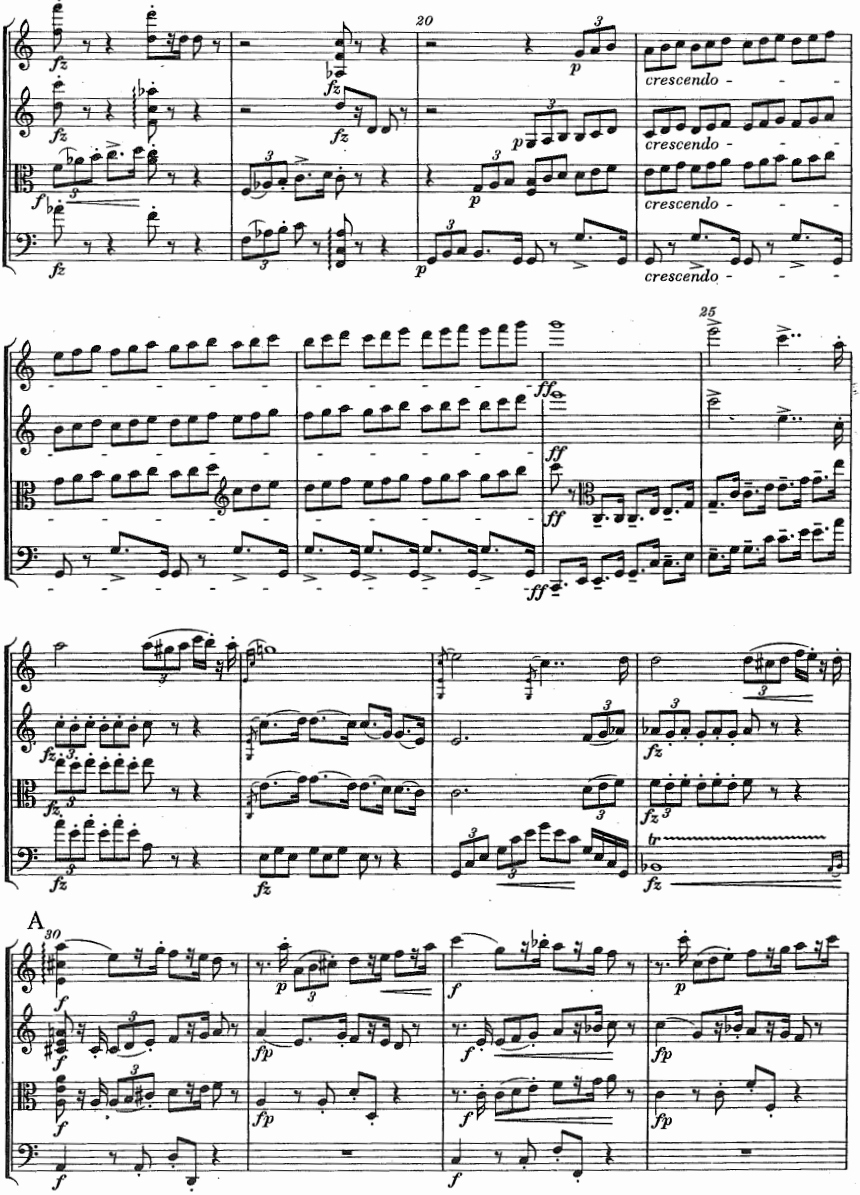
20
crescendo -
crescendo -
crescendo -
25
A
30

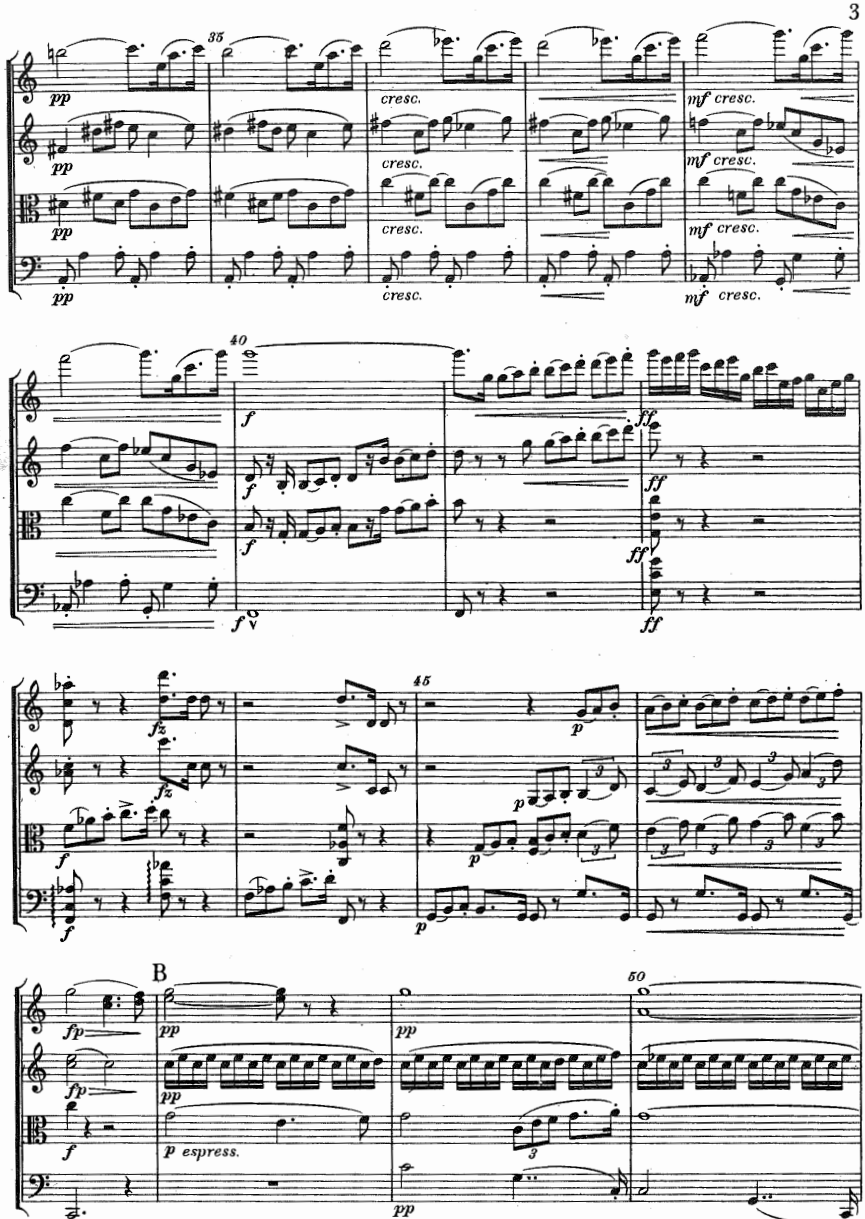
35
pp
cresc.
mf cresc.
40
f
ff
45
fz
p
B
50
fp
pp
p espress.

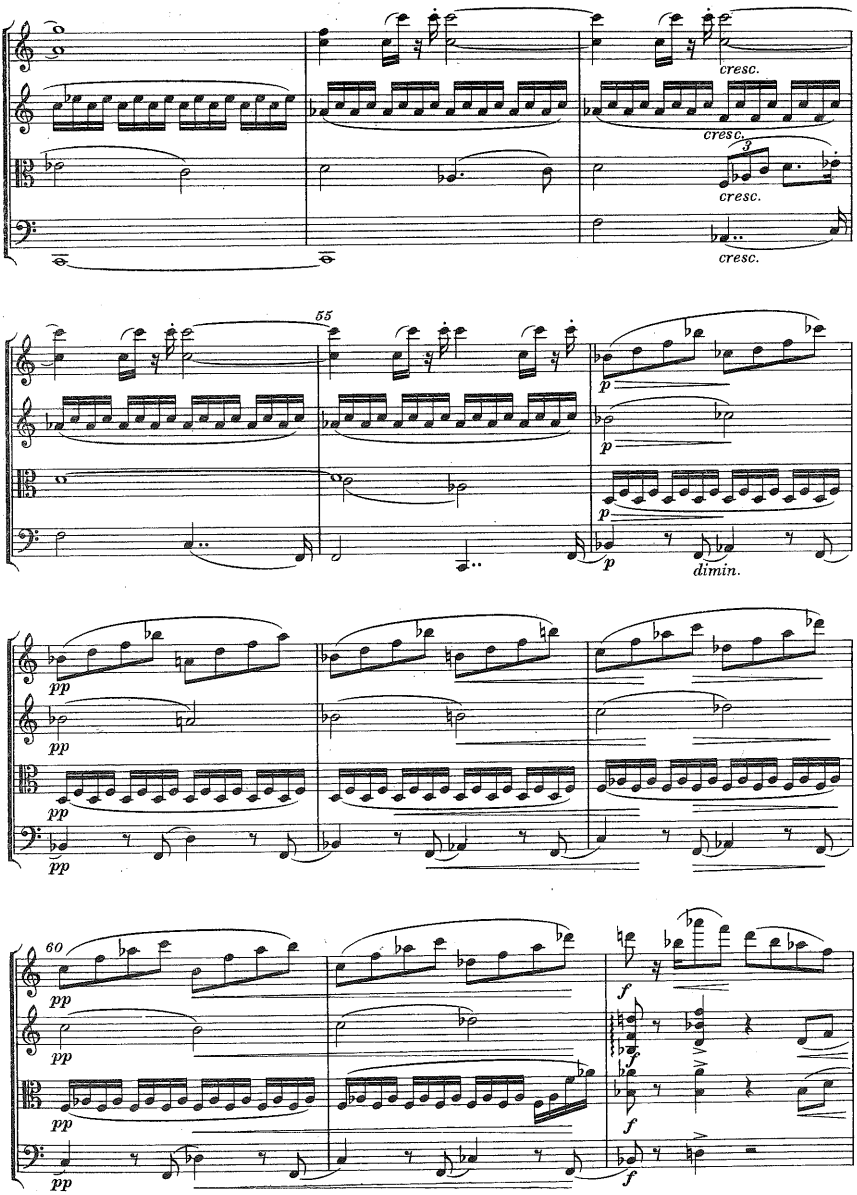
cresc.
cresc.
3
cresc.
55
p
p
p
p
dimin.
pp
pp
pp
pp
60
pp
pp
pp
pp
f
f
f
f

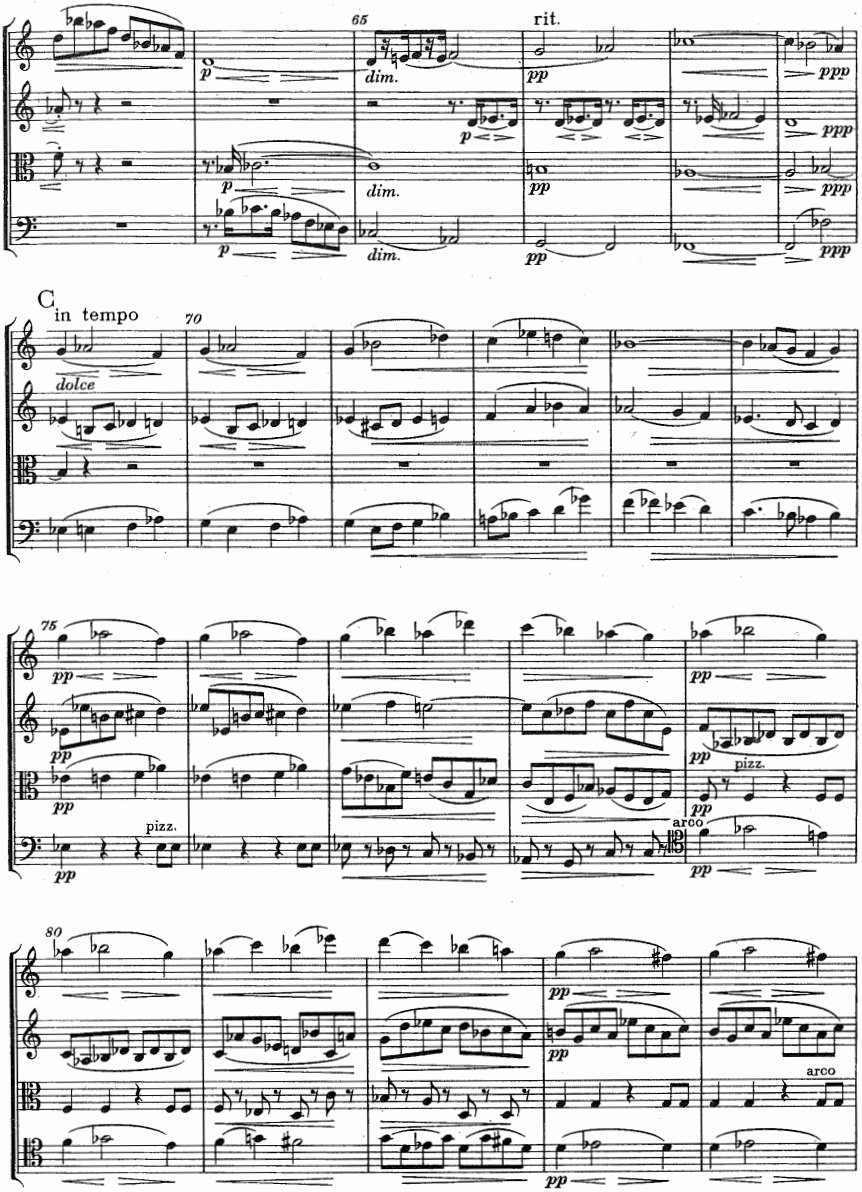
65
rit.
dim.
dim.
dim.
C
in tempo
70
dolce
75
pizz.
pizz.
arco
80
arco

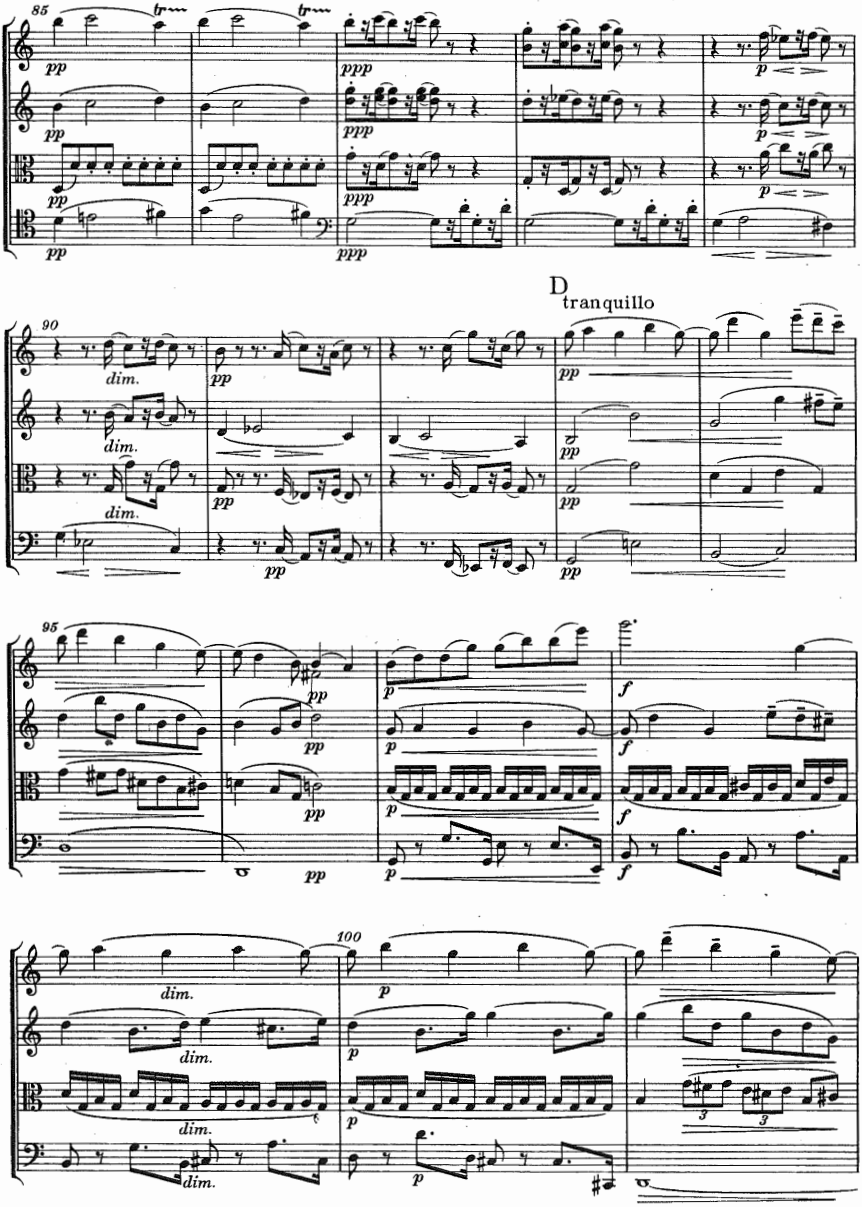
85
pp
ppp
p
D
tranquillo
90
dim.
95
100
f

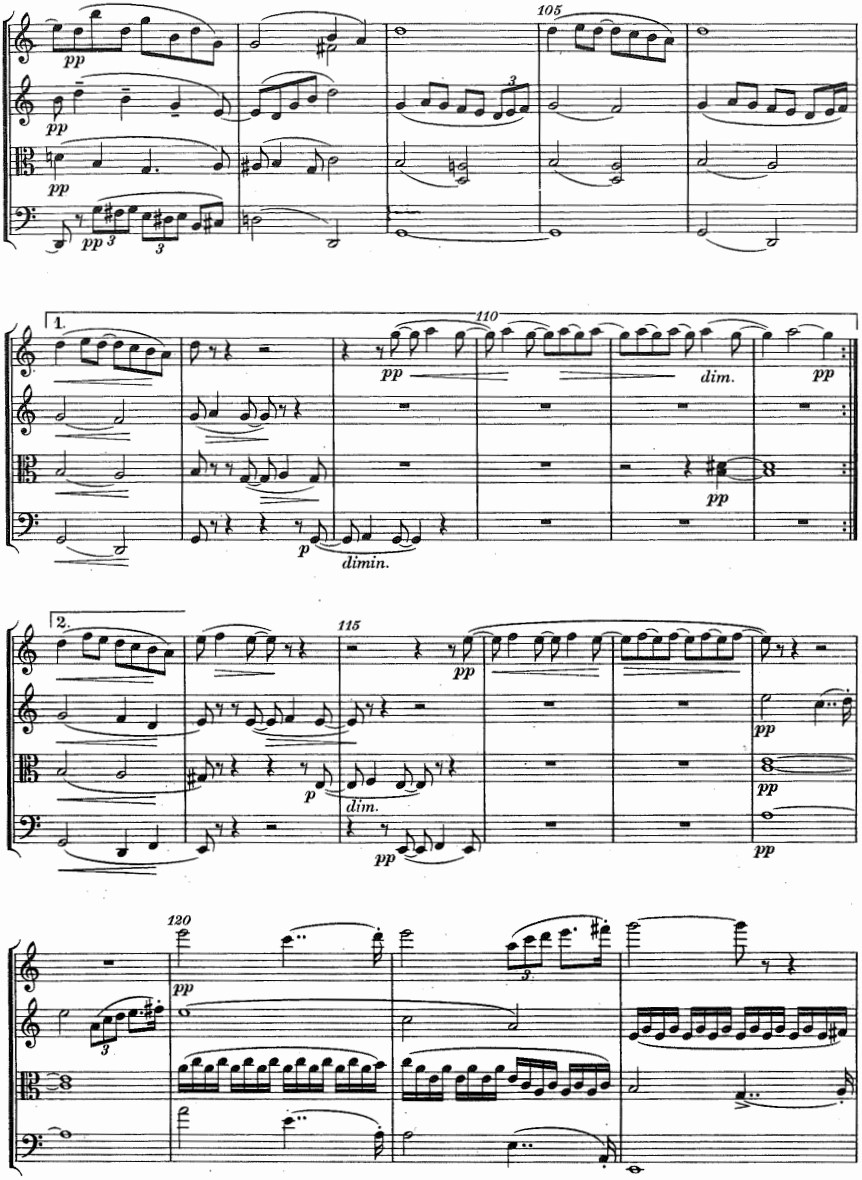
105
pp
pp
pp
pp 3
3
1.
110
pp
dim.
pp
pp
p
dimin.
2.
115
pp
pp
p
dim.
pp
pp
120
pp
3
3

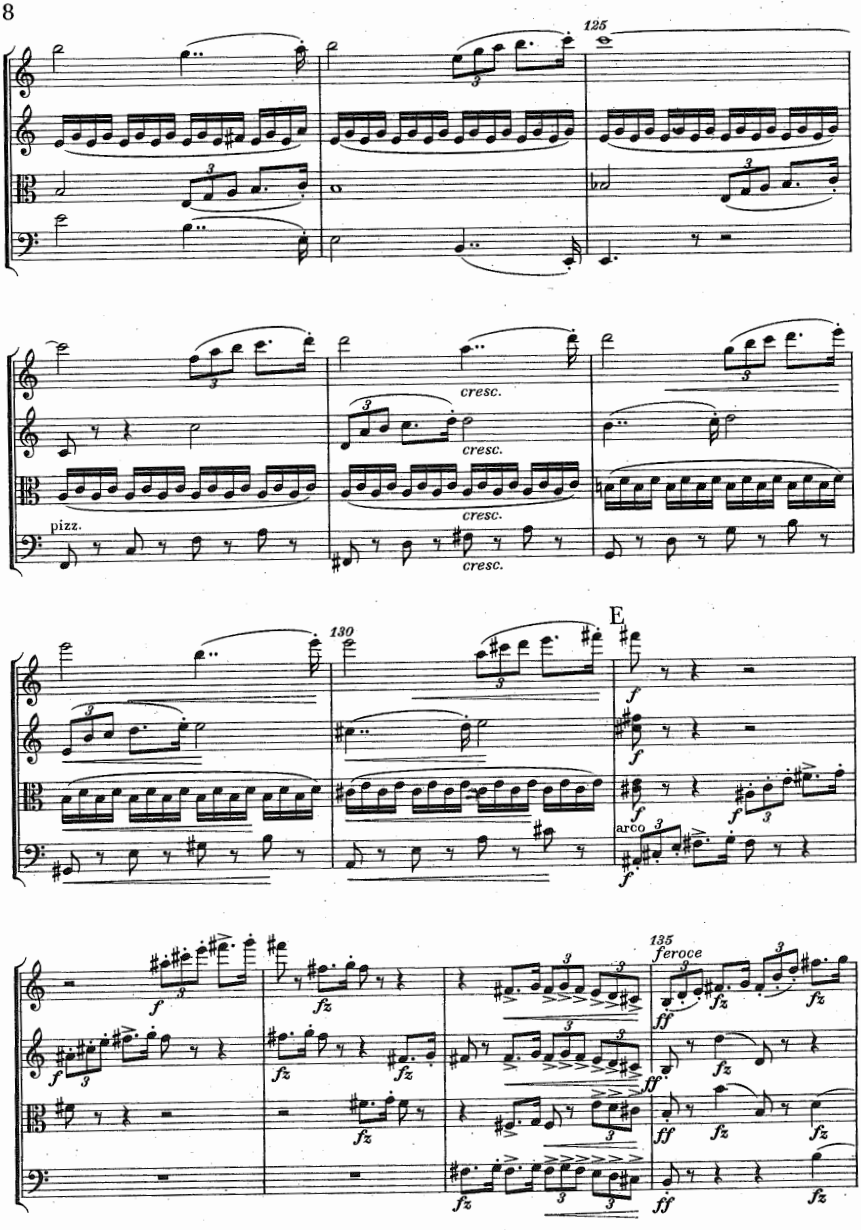
125
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
pizz.
130
E
arco
135
feroce

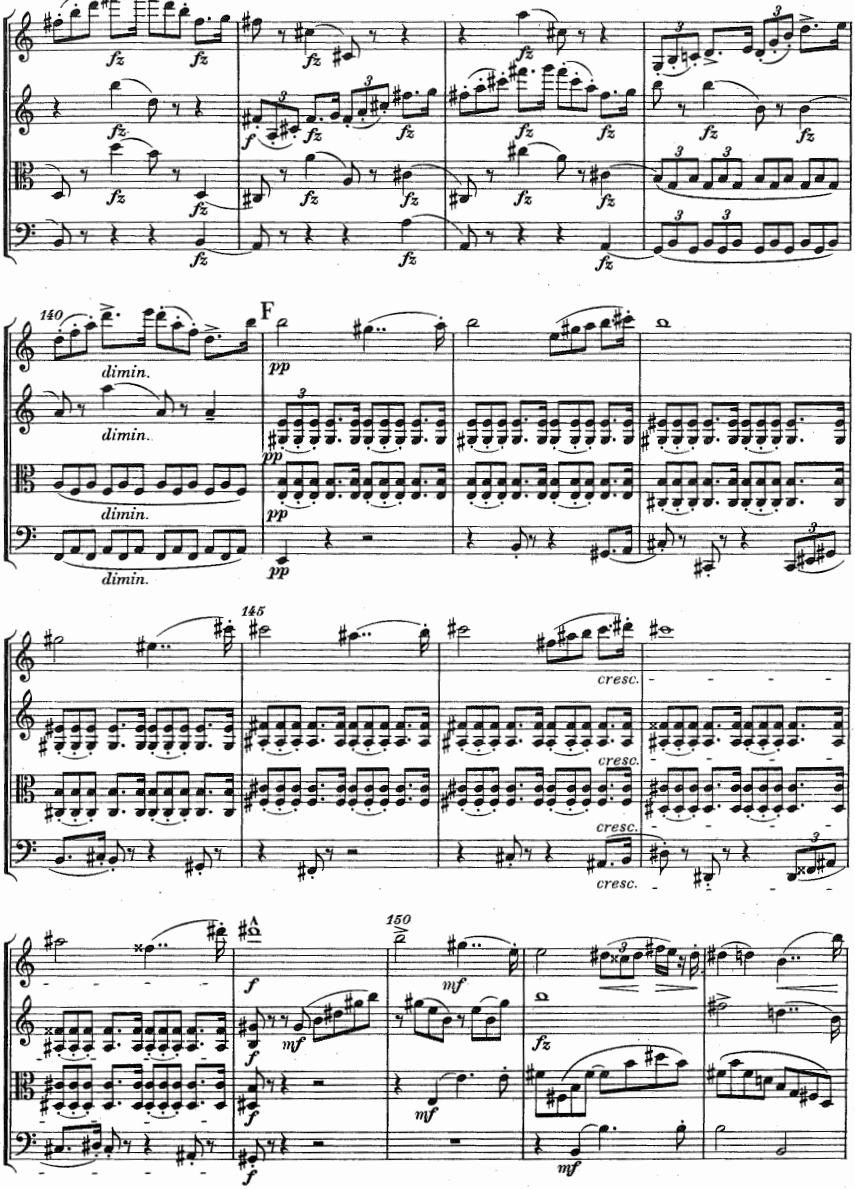
fz
140
dimin.
F
pp
145
cresc.
150
mf
f

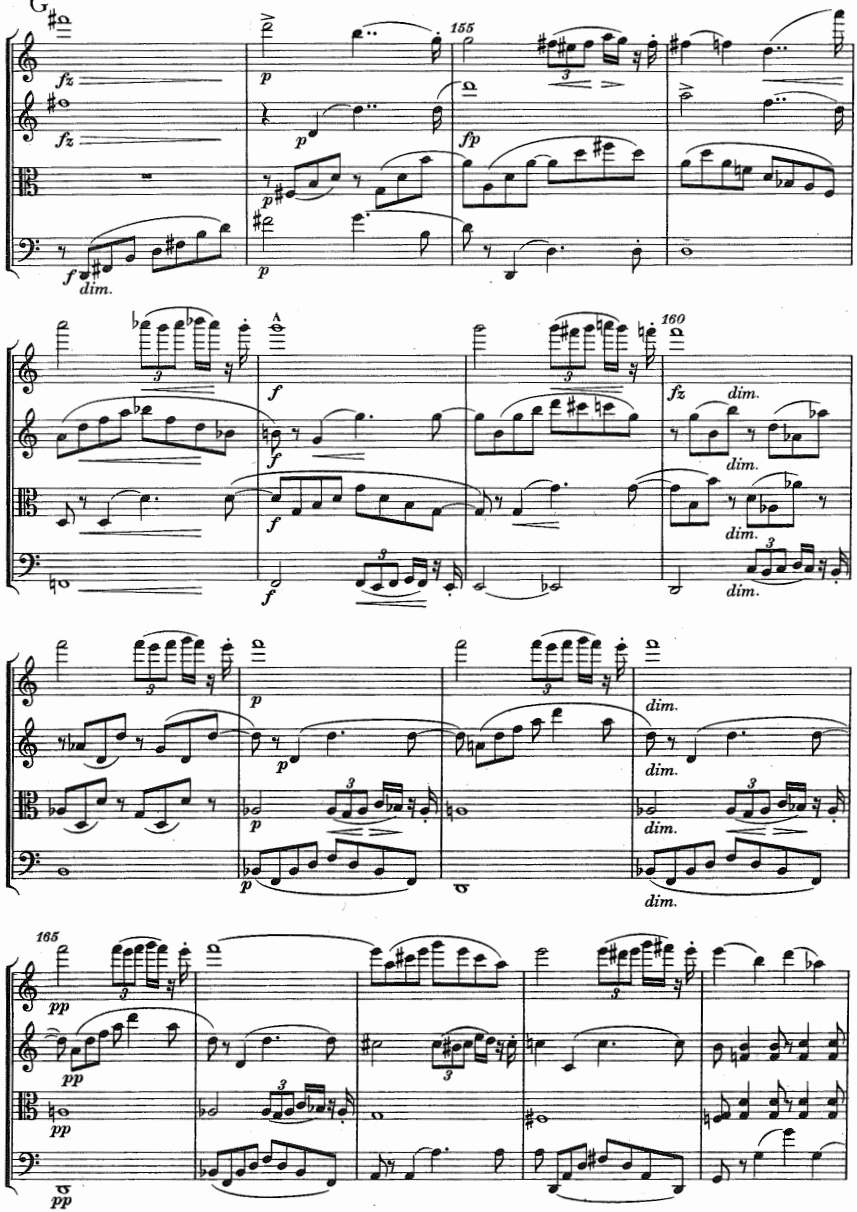
155
160
165
fz
fp
dim.
pp

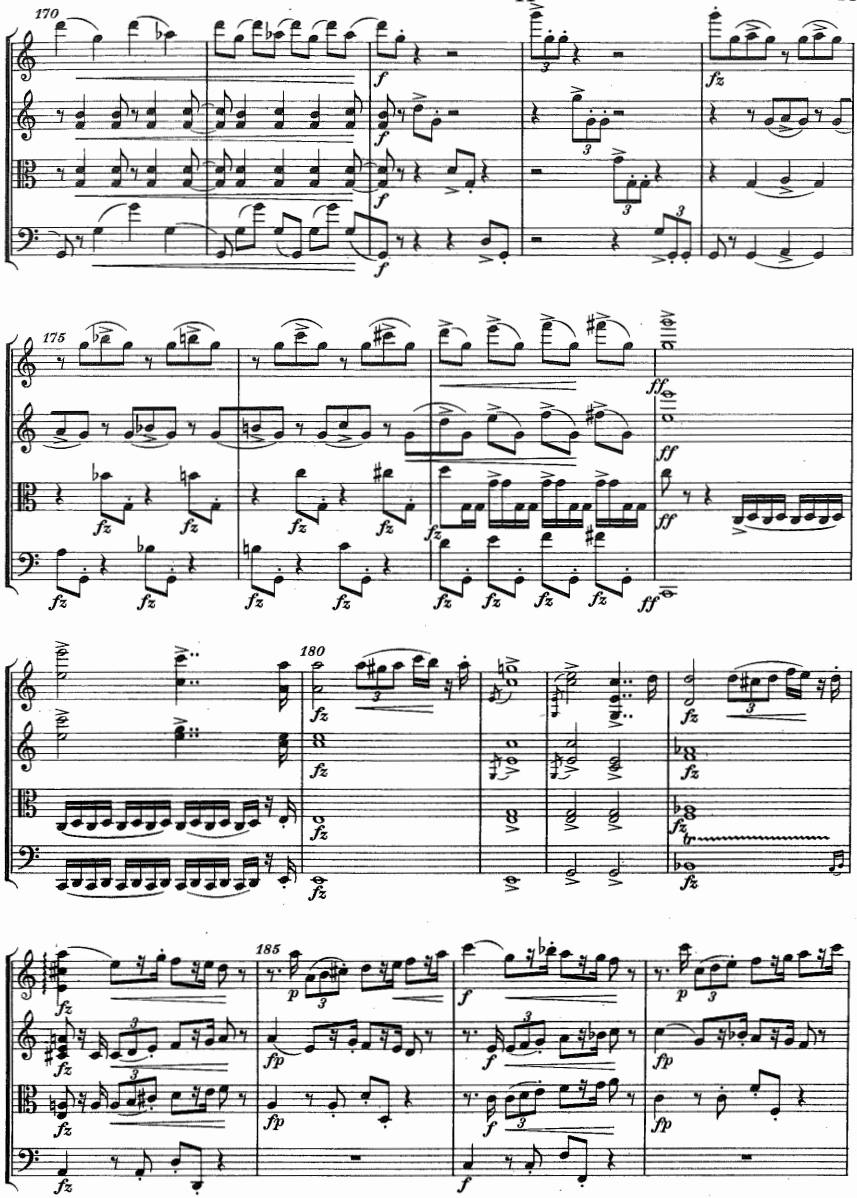
170
175
180
185

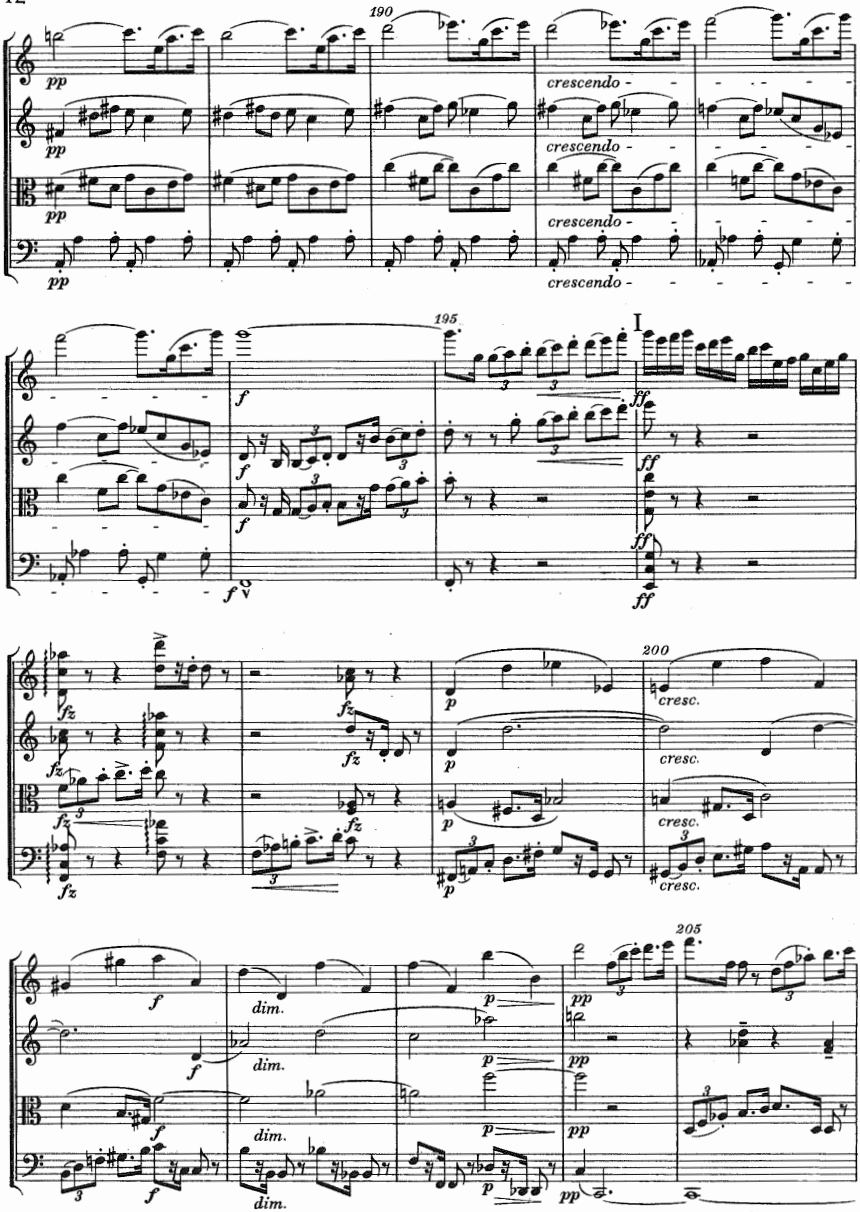
190
pp
crescendo -
195
I
f
ff
200
fz
cresc.
p
205
dim.

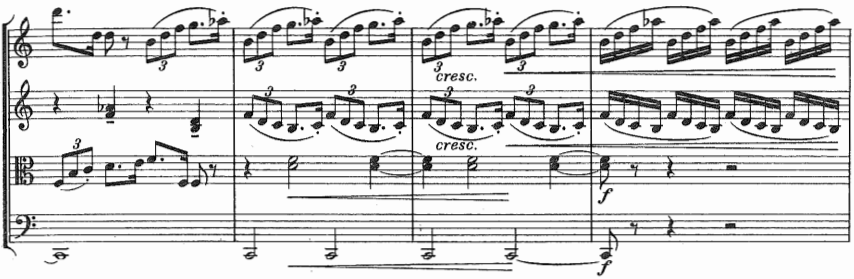
cresc.
cresc.
f
f

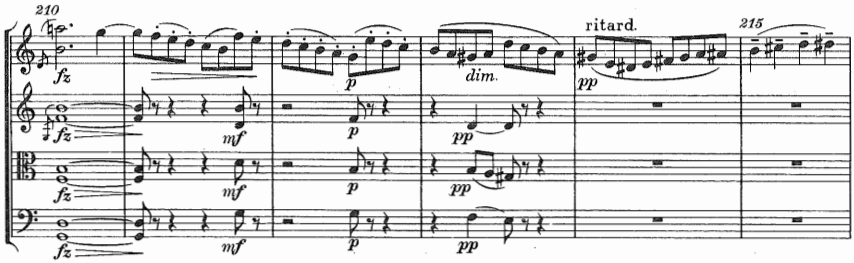
210
fz
fz
fz
fz
mf
mf
p
p
p
p
dim.
pp
pp
pp
ritard.
pp
215

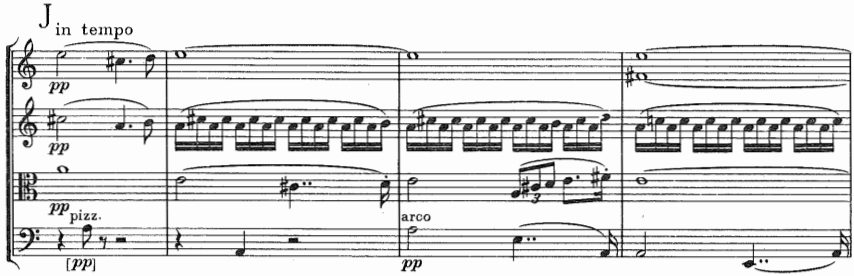
J in tempo
pp
pp
pp
pizz.
[pp]
arco
pp

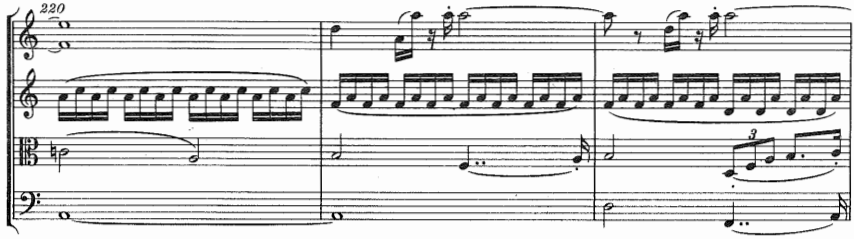
220

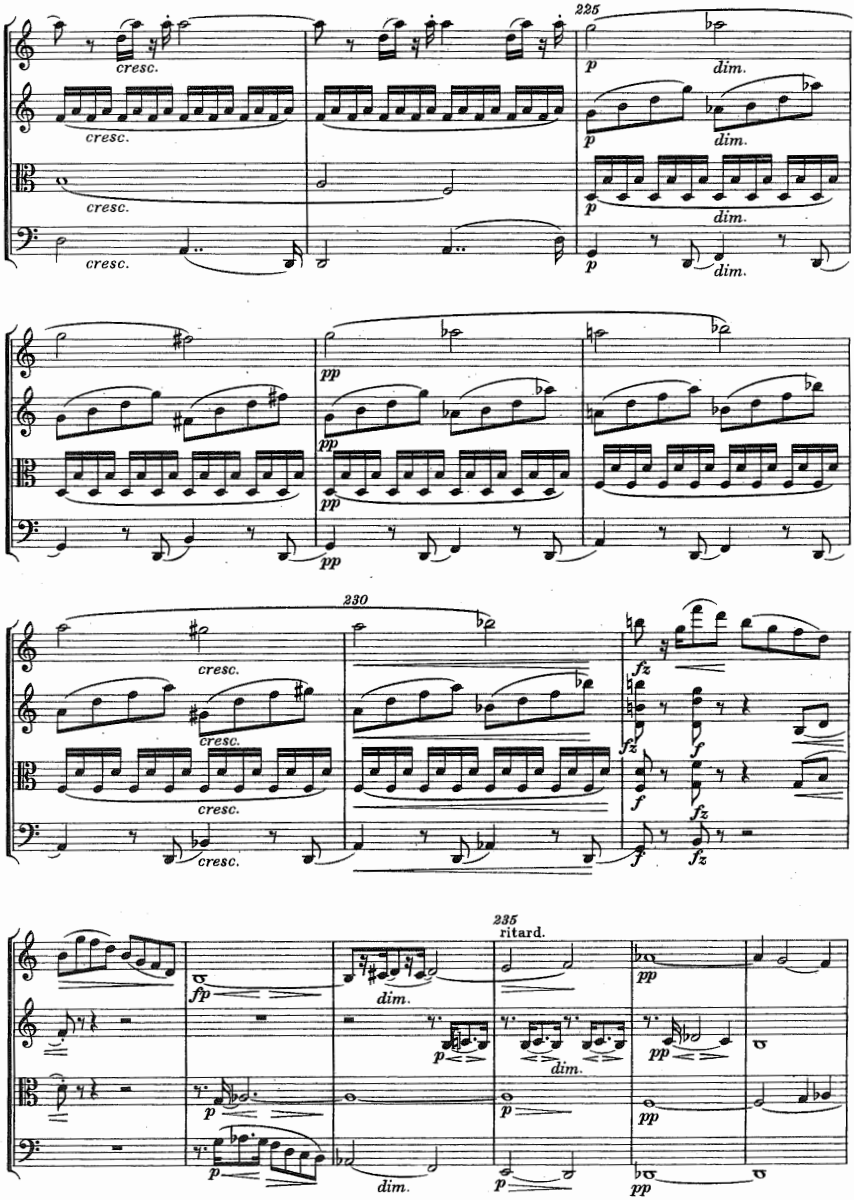
225
cresc.
p
dim.
pp
230
fz
f
235
ritard.
fp

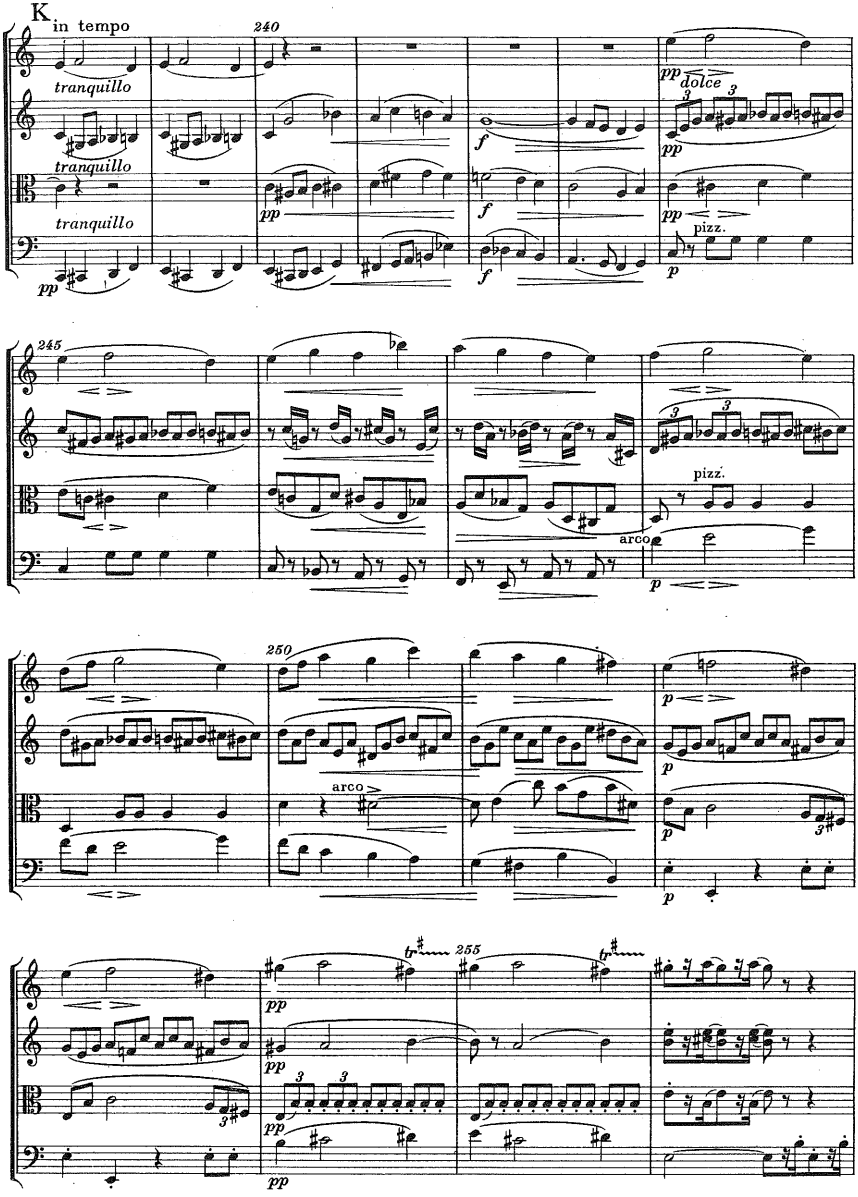
K
in tempo
240
tranquillo
tranquillo
tranquillo
pp
pp
f
f
f
pp
dolce
pp
pp
pizz.
p
245
pizz.
arco
p
250
arco
p
p
p
p
255
tr
tr
pp
pp
pp
pp

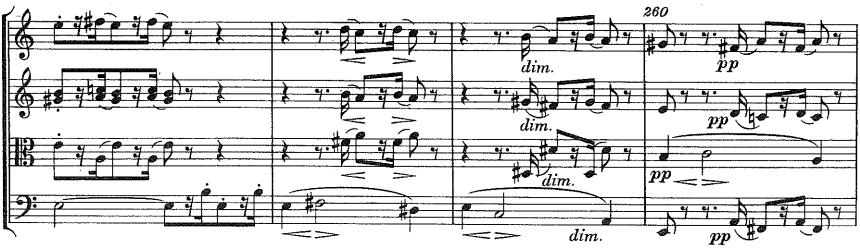
260
dim.
dim.
dim.
dim.
pp
pp
pp
pp

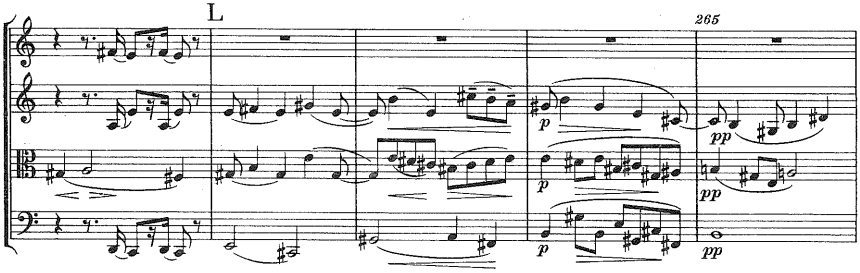
L
265
p
p
p
pp
pp
pp

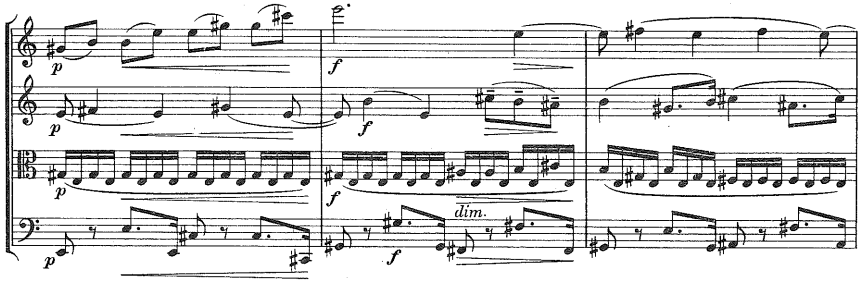
p
p
p
p
f
f
f
dim.

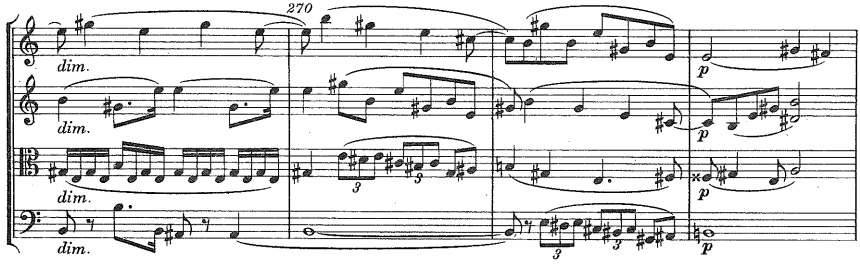
270
dim.
dim.
dim.
dim.
p
p
p
3
3
3

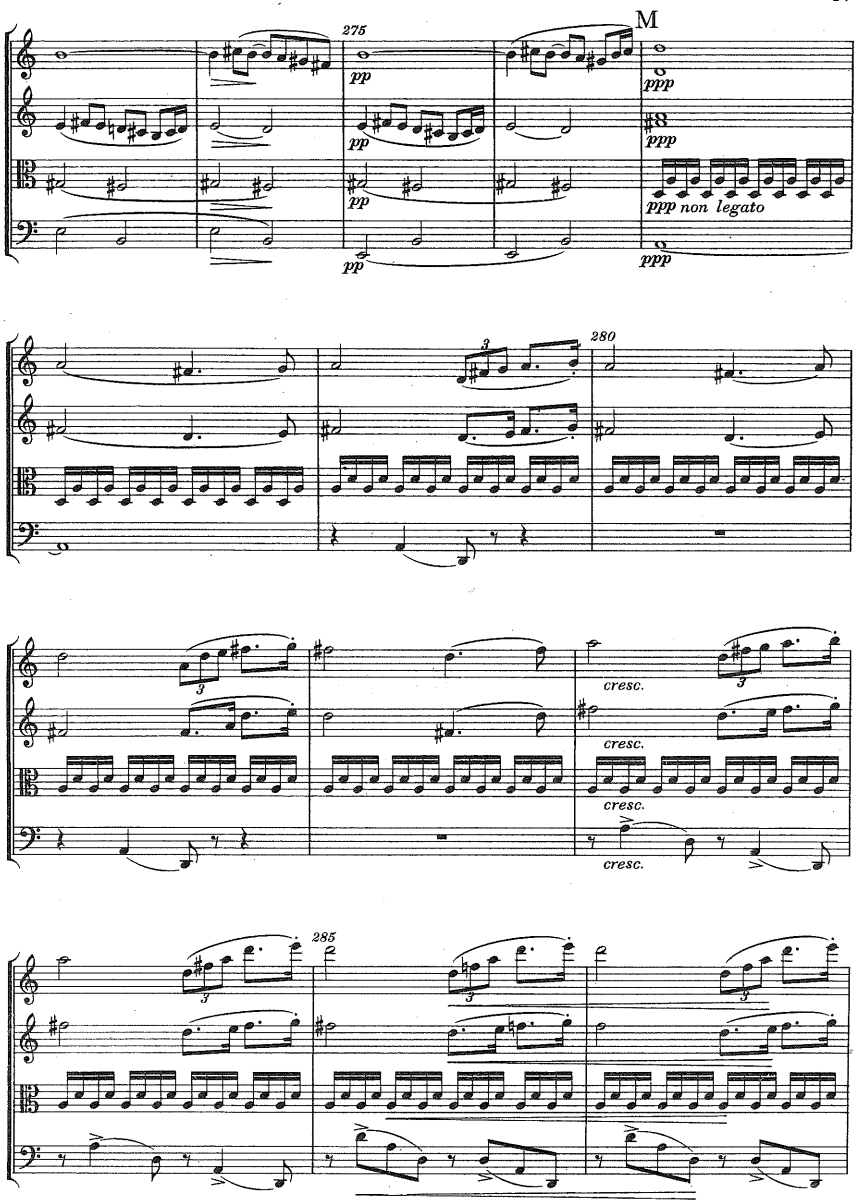
M
275
pp
pp
pp
pp
ppp
ppp
ppp non legato
ppp
280
3
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
285
3
3
3

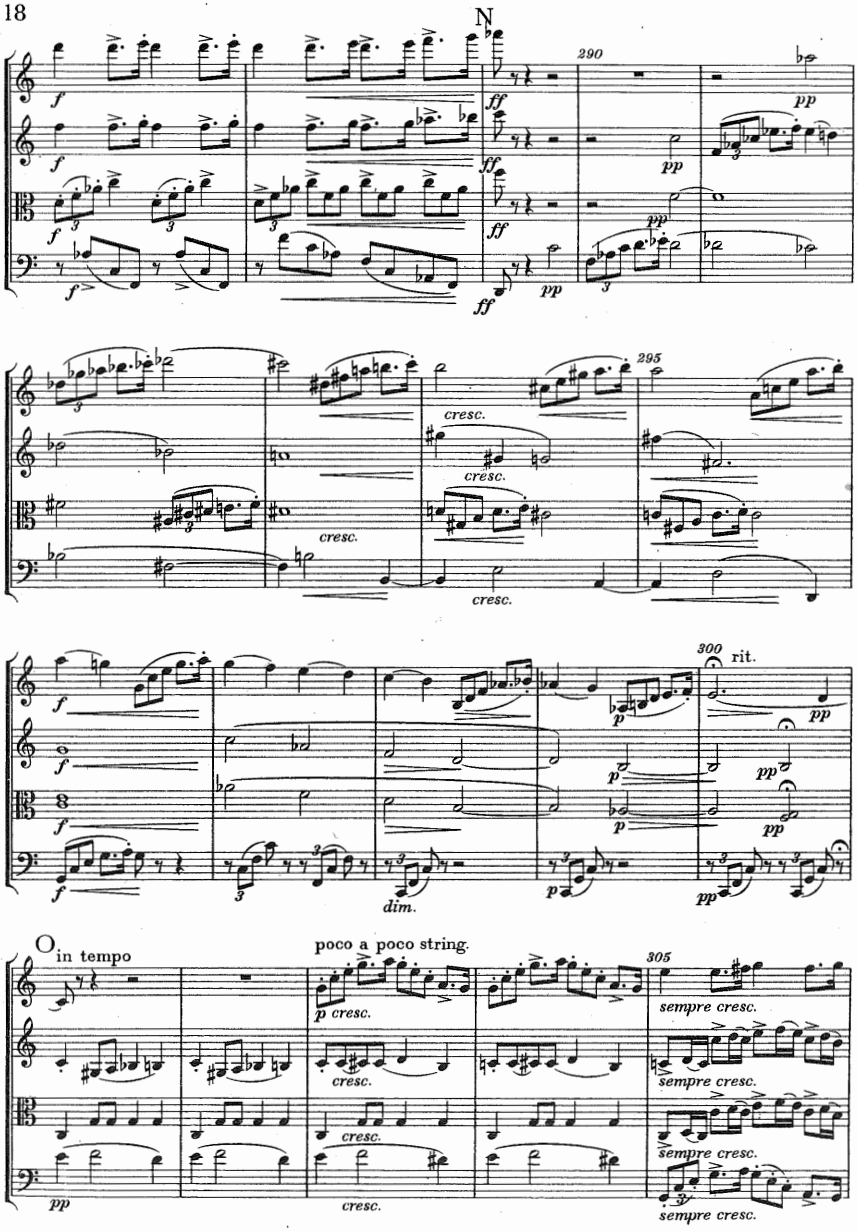
N
290
295
300
rit.
O in tempo
poco a poco string.
305
sempre cresc.

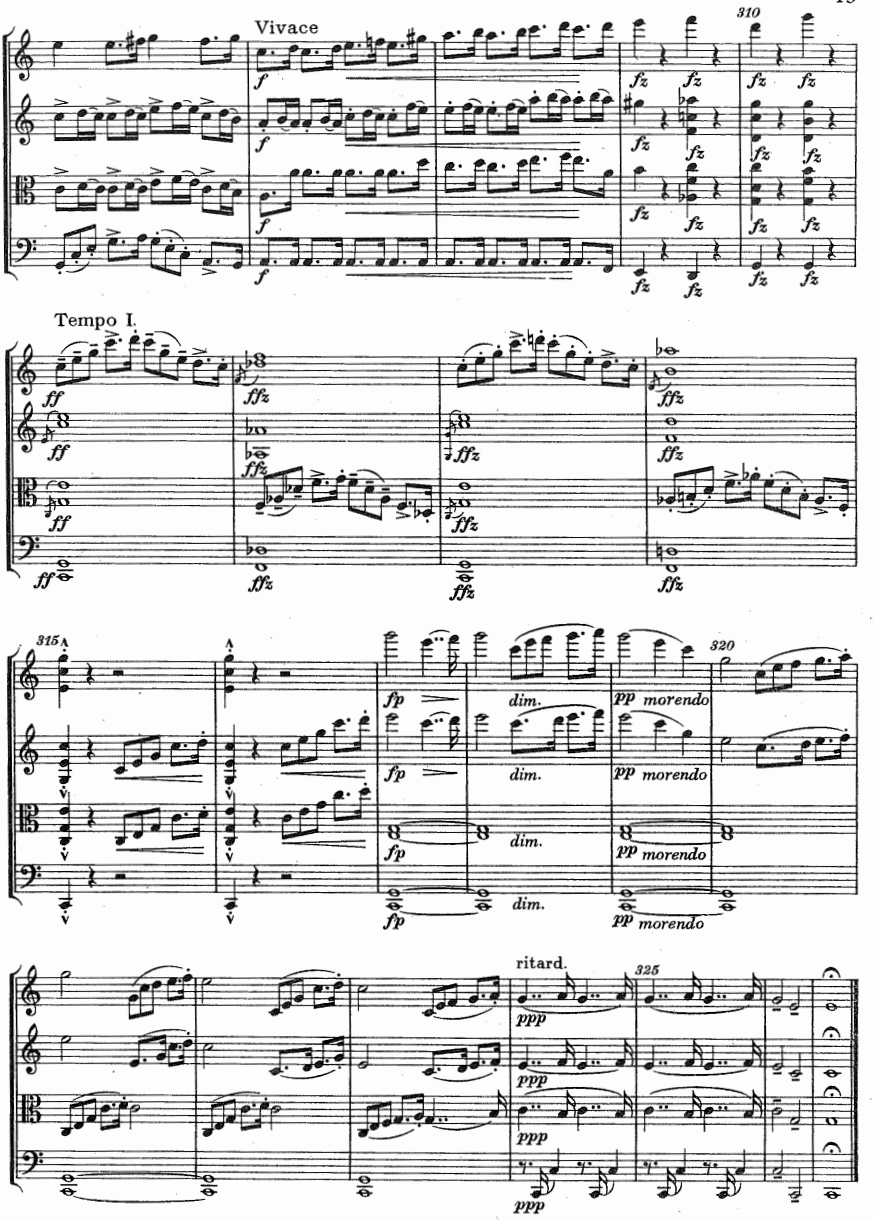
Vivace
310
Tempo I.
315
320
ritard.
325
dim.
morendo
H 1789

II

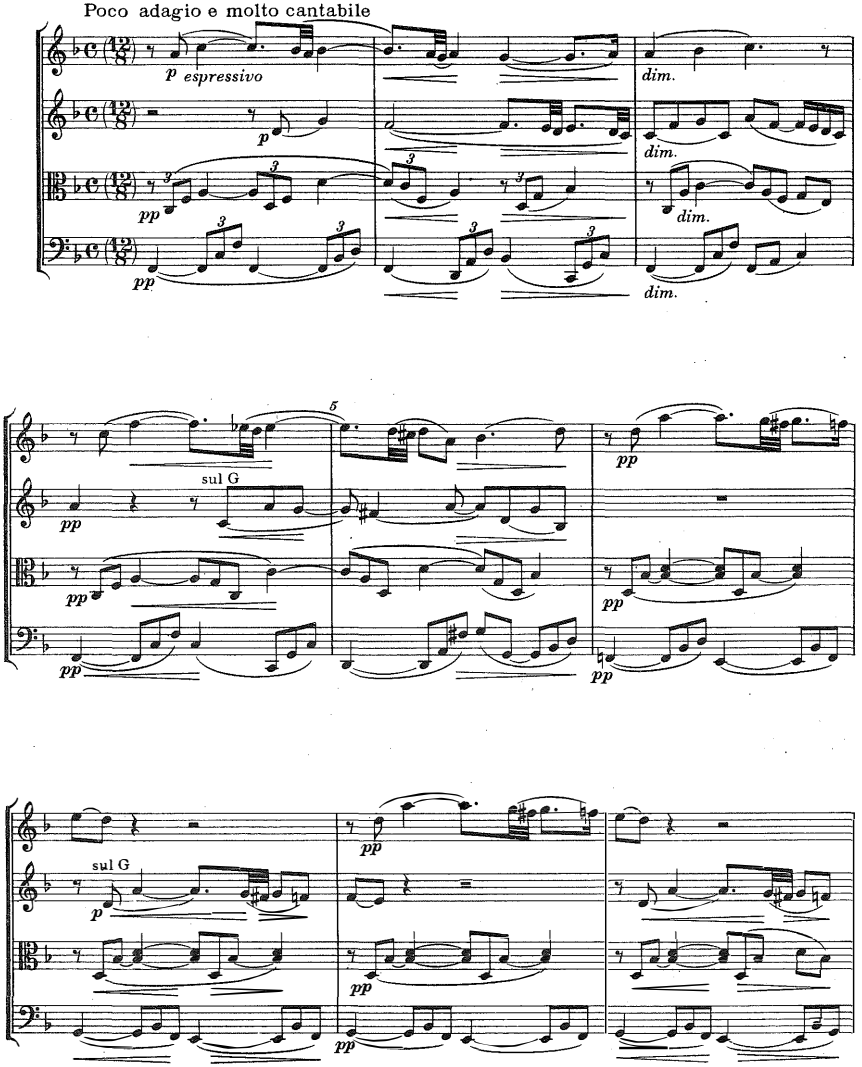
Poco adagio e molto cantabile
p espressivo
p
pp
pp
dim.
dim.
dim.
dim.
5
sul G
pp
pp
pp
pp
pp
sul G
p
pp
pp
pp

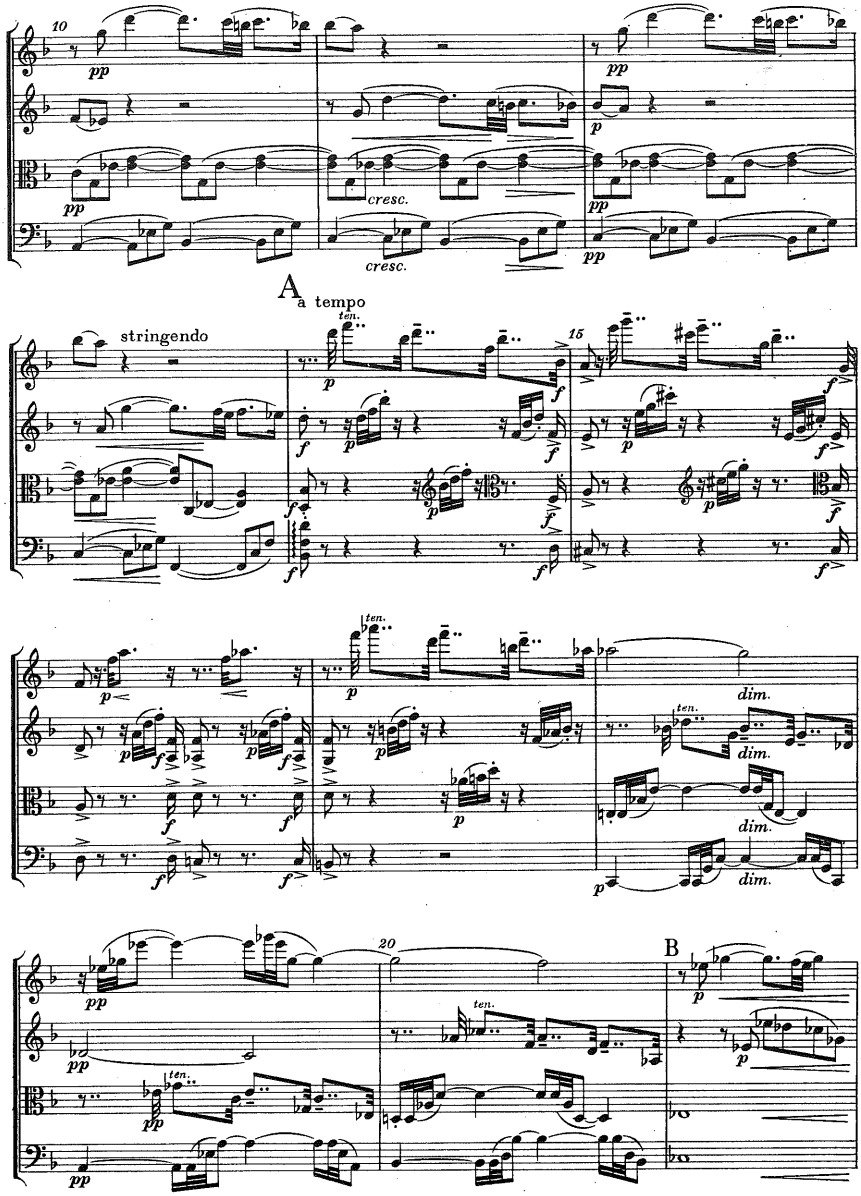
10
pp
cresc.
A
a tempo
stringendo
ten.
15
dim.
20
B

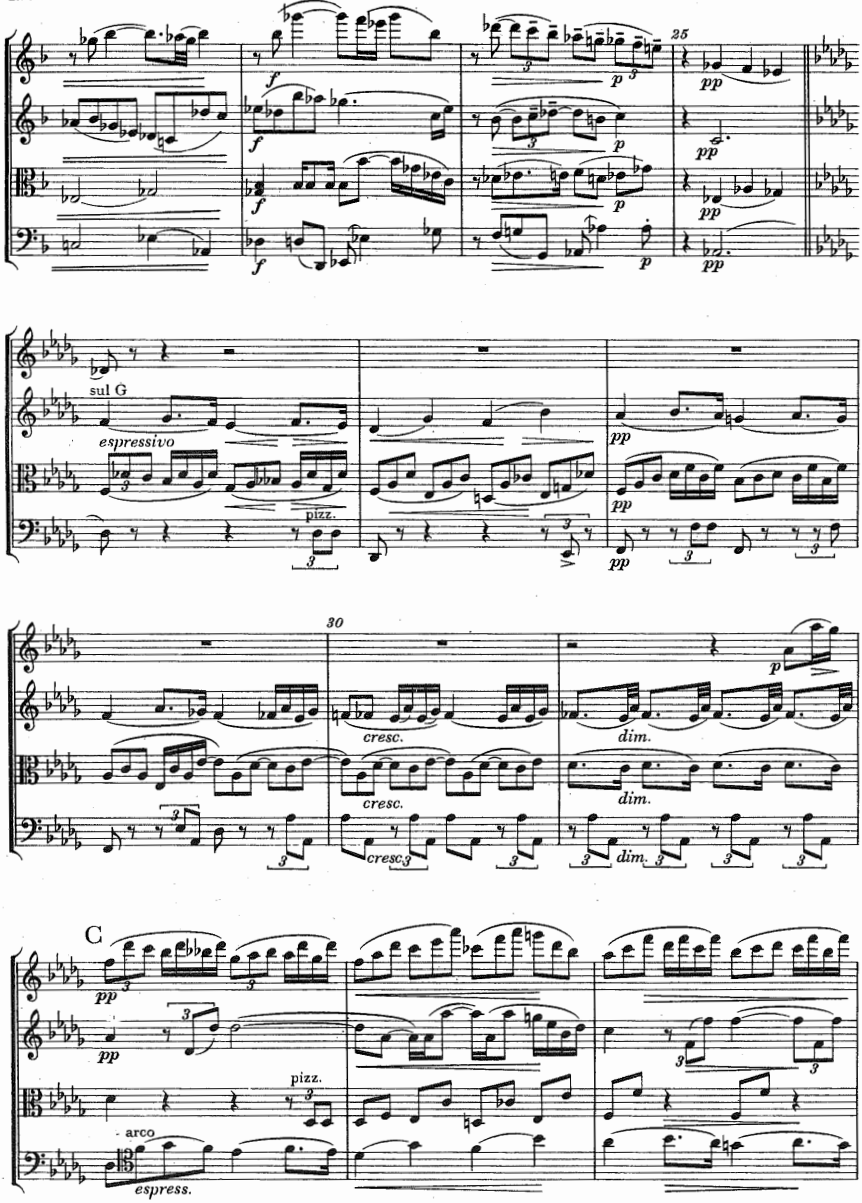
25
sul G
espressivo
pizz.
30
cresc.
dim.
C
pizz.
arco
espress.

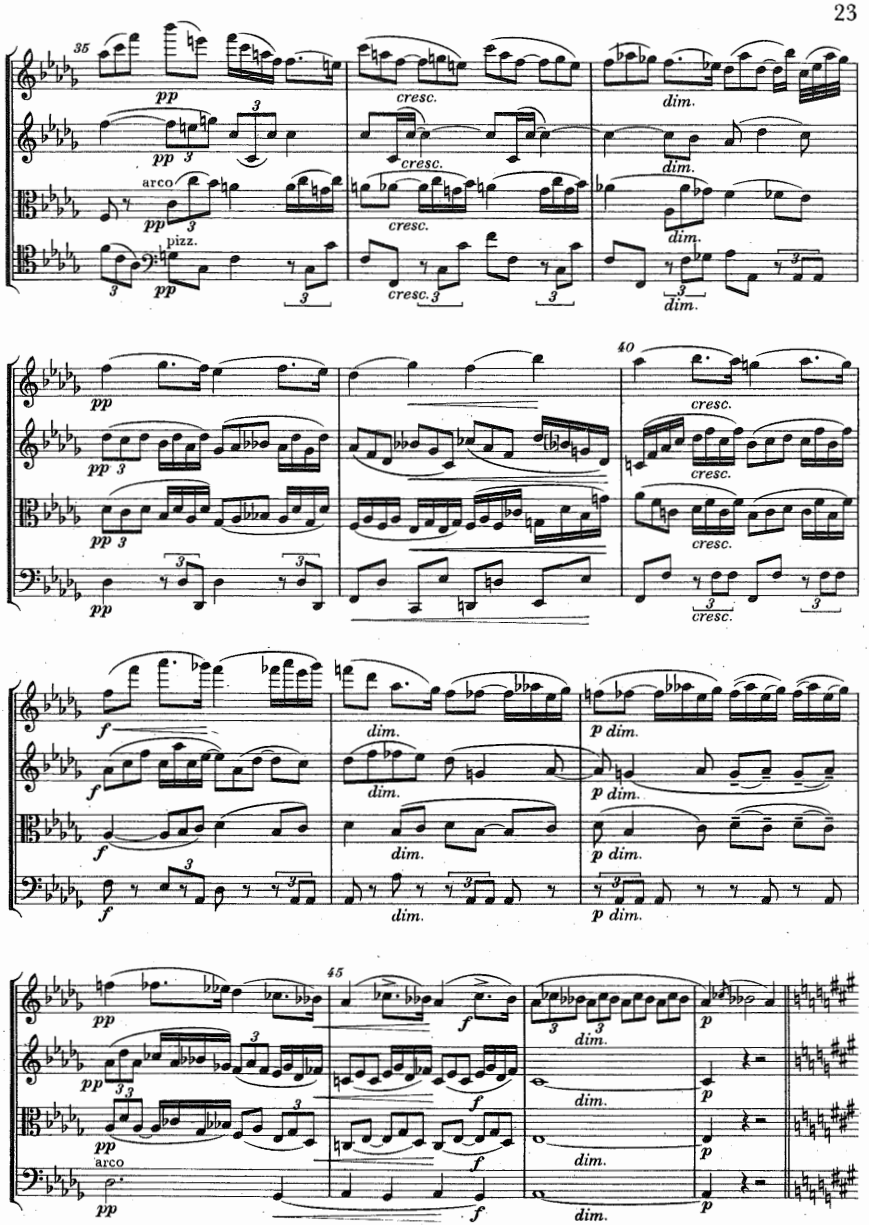
35
pp
cresc.
dim.
arco
pizz.
40
p dim.
45
arco

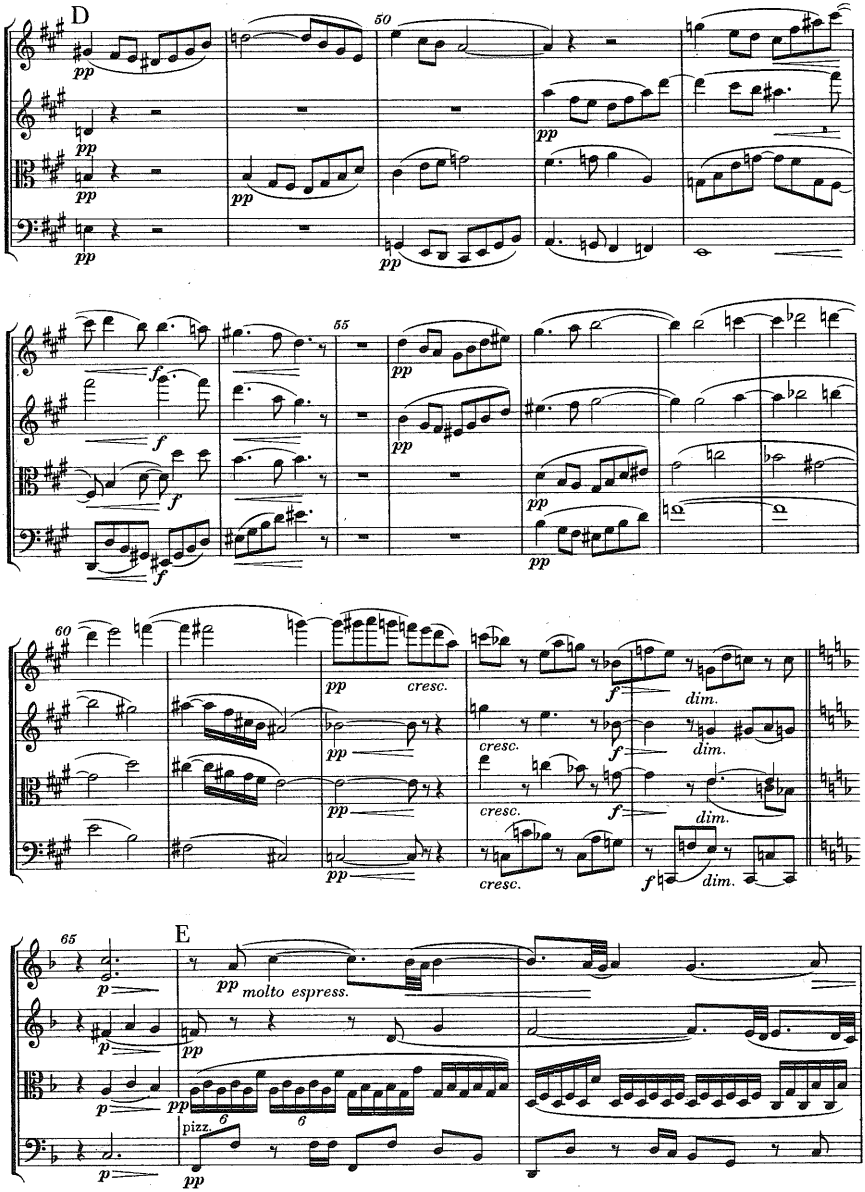
D
50
55
60
65
E
molto espress.
pizz.

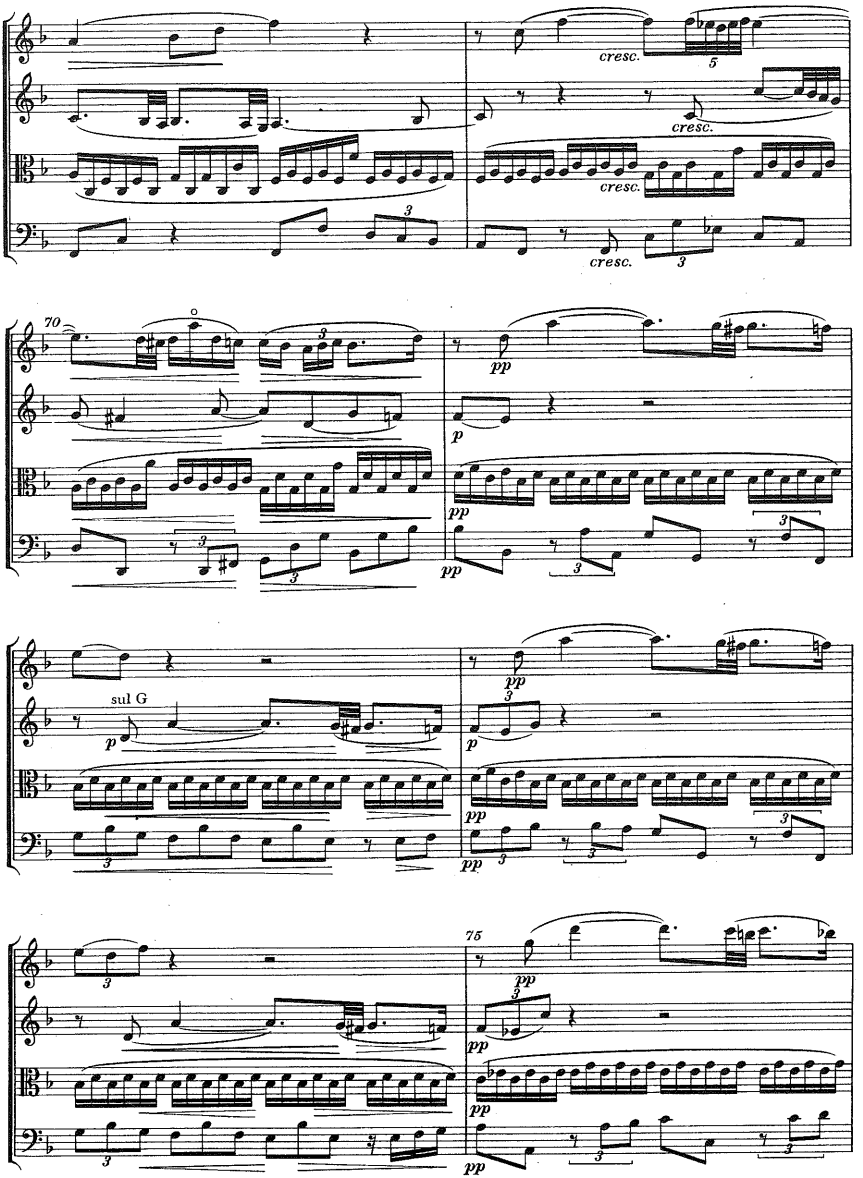
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
70
pp
p
pp
pp
sul G
p
pp
p
pp
pp
75
pp
pp
pp

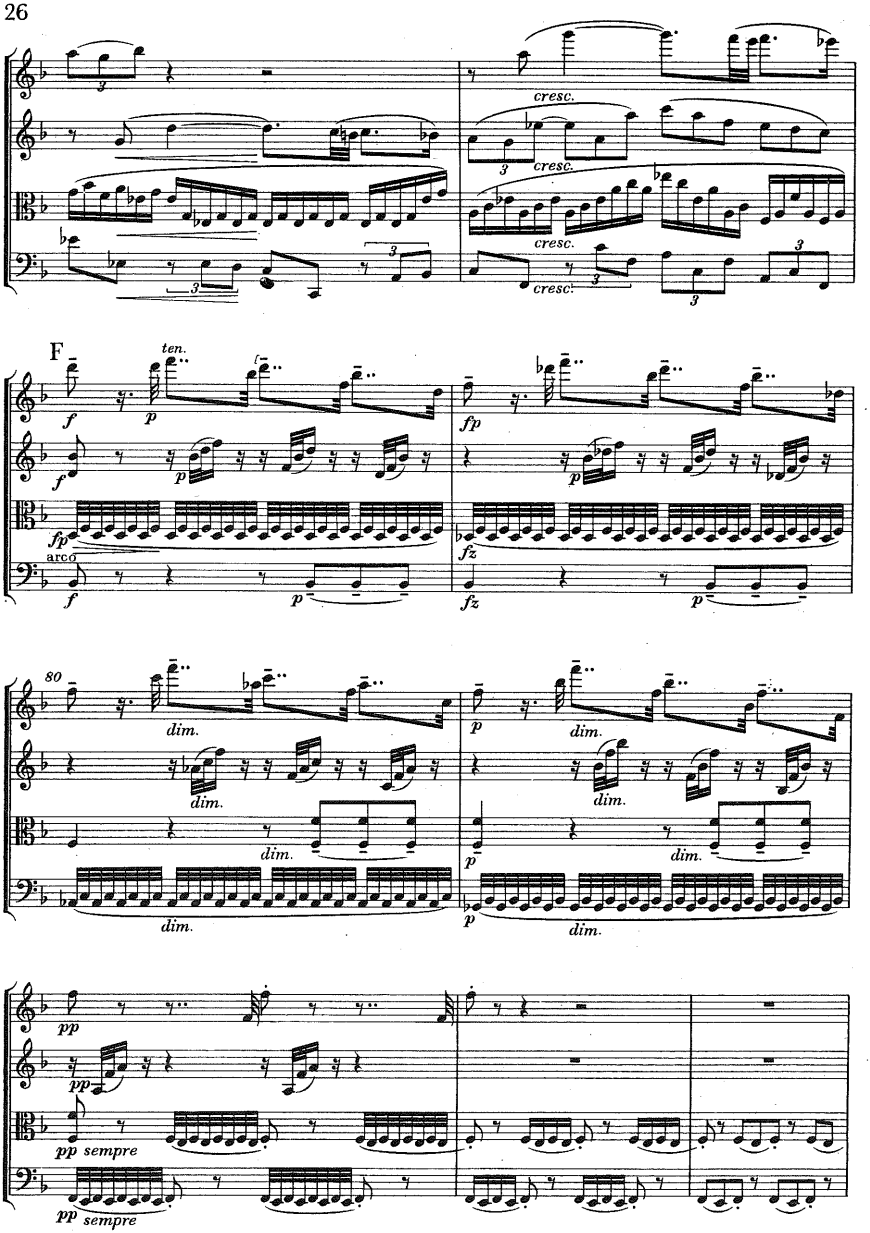
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
F
ten.
arco
80
dim.
sempre
sempre

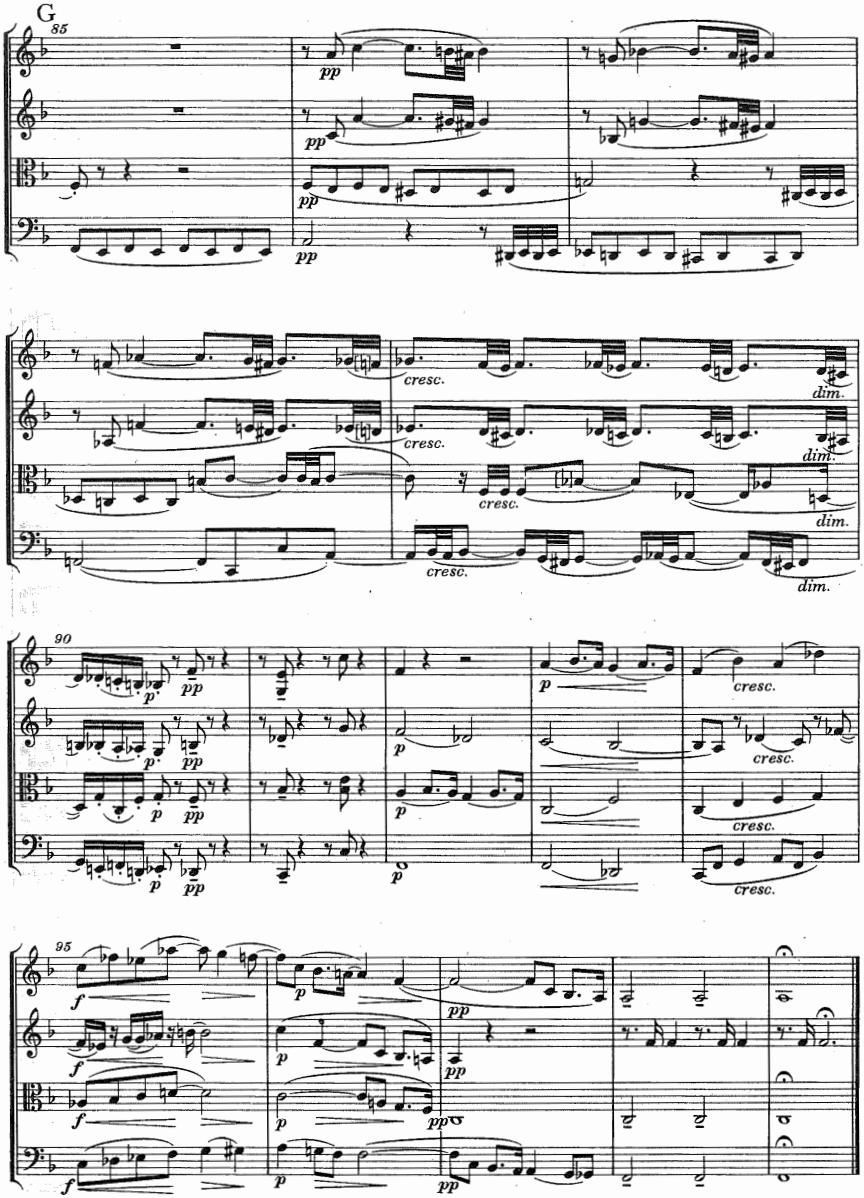
G
85
pp
cresc.
dim.
90
p
pp
cresc.
95
f
pp

III

SCHERZO

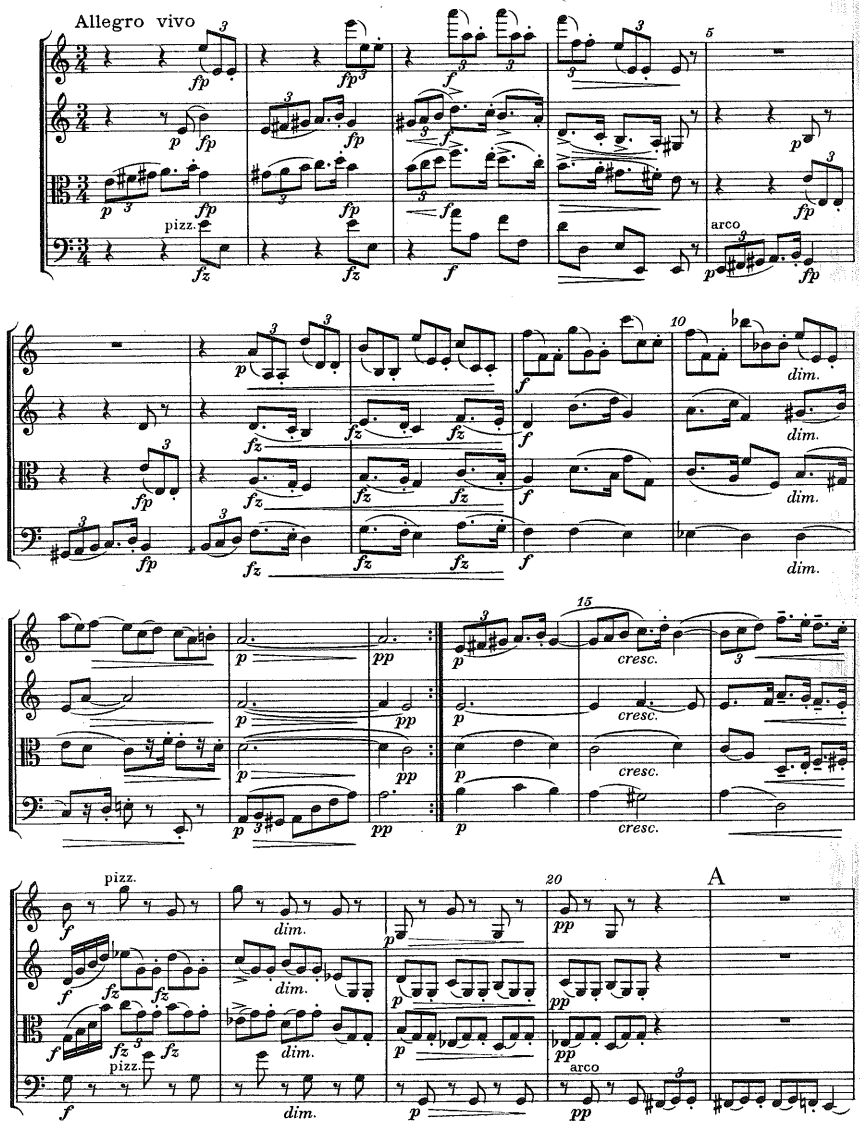

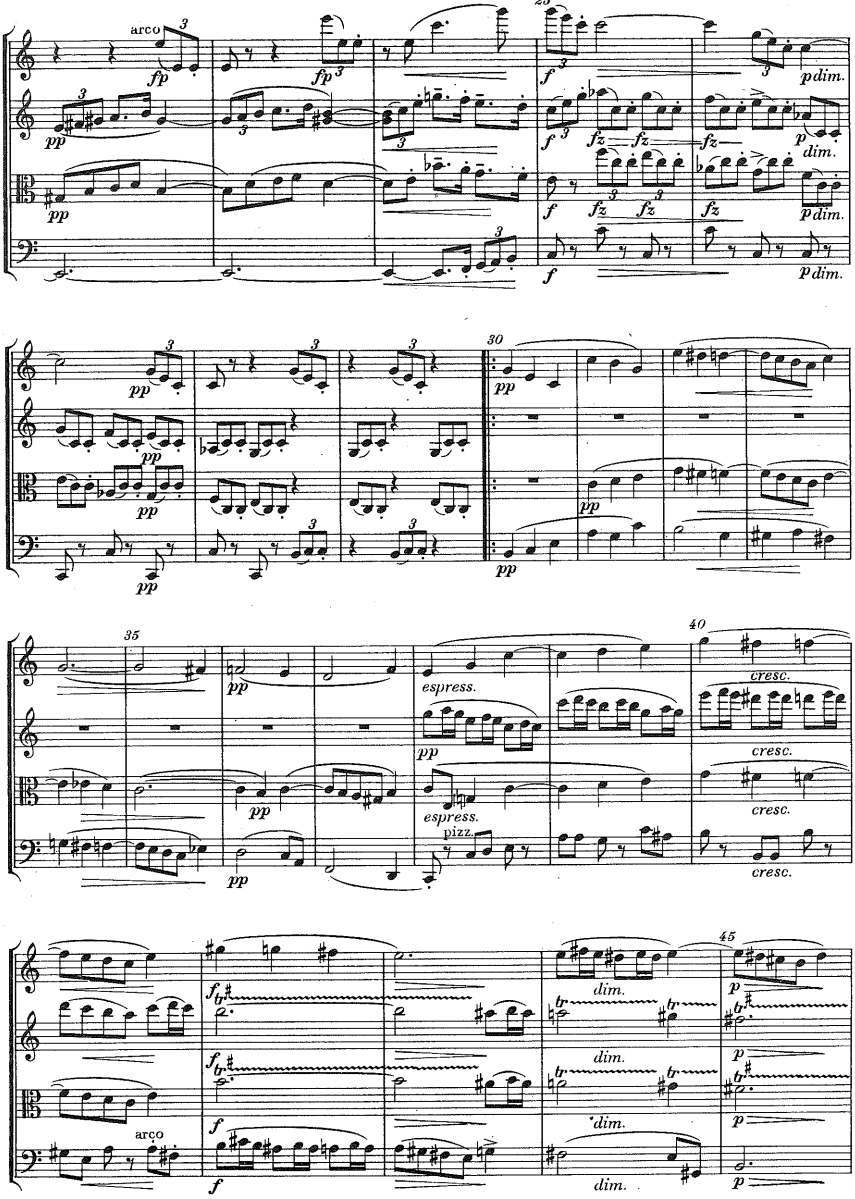
arco
fp
pp
25
f
fz
p dim.
30
35
espress.
pizz.
40
cresc.
45
arco

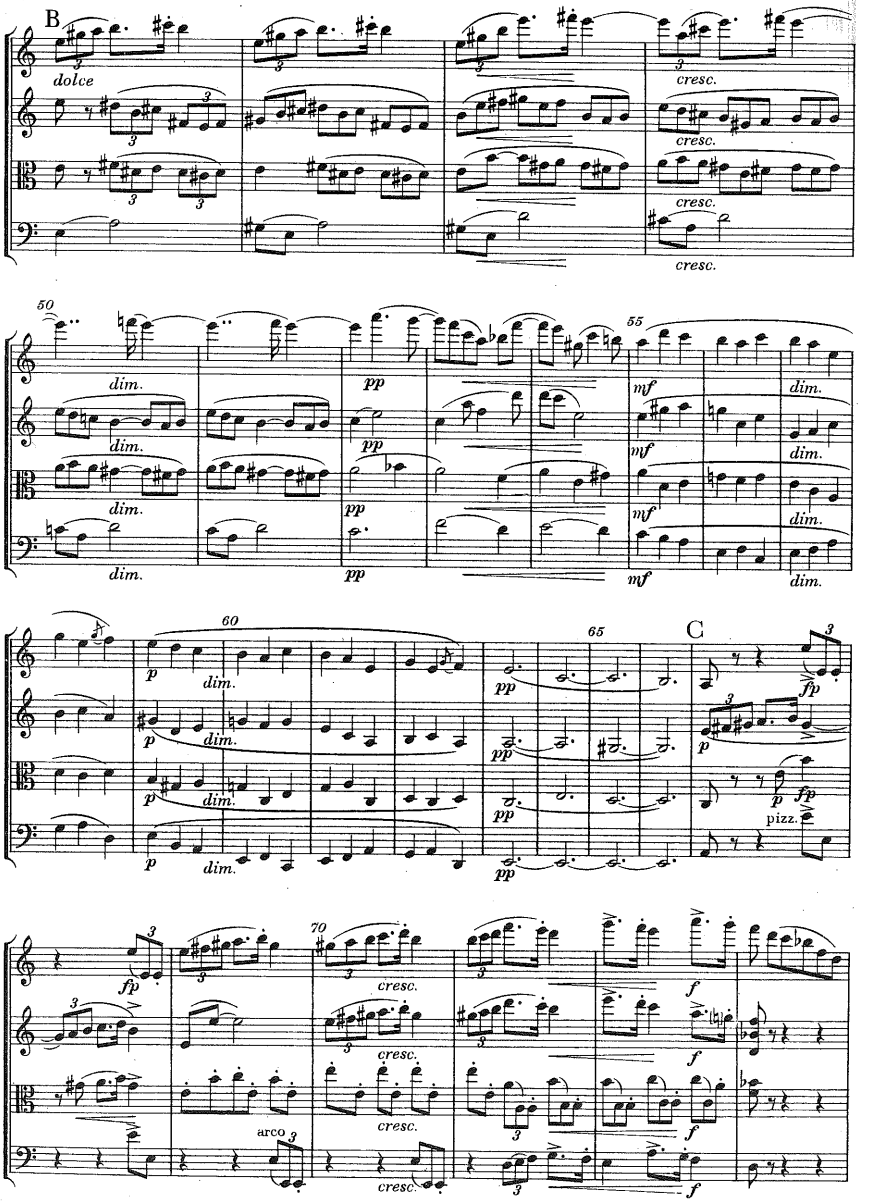
B
dolce
cresc.
50
dim.
pp
55
mf
C
60
65
fp
pizz.
70
arco
f

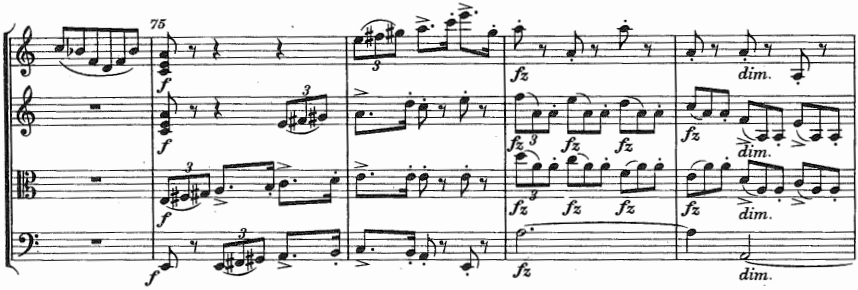

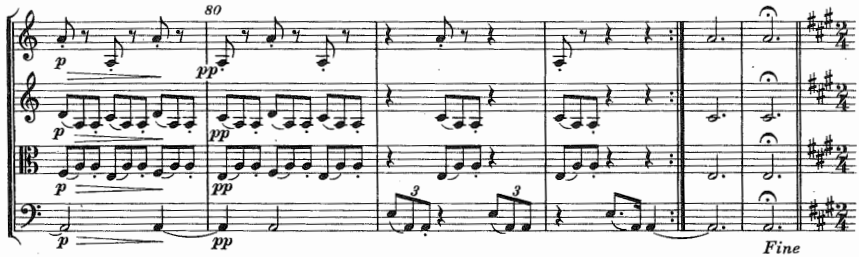

TRIO
L'istesso tempo

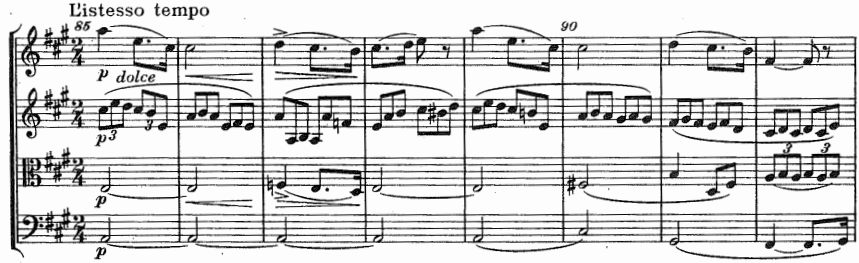

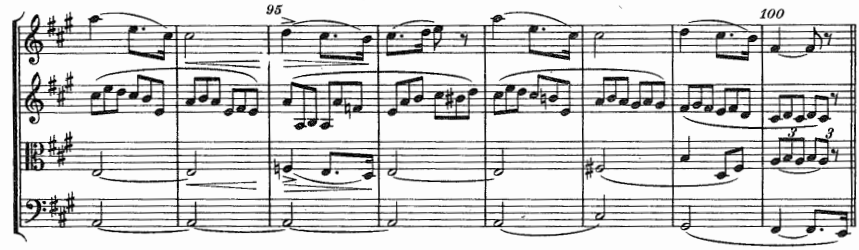

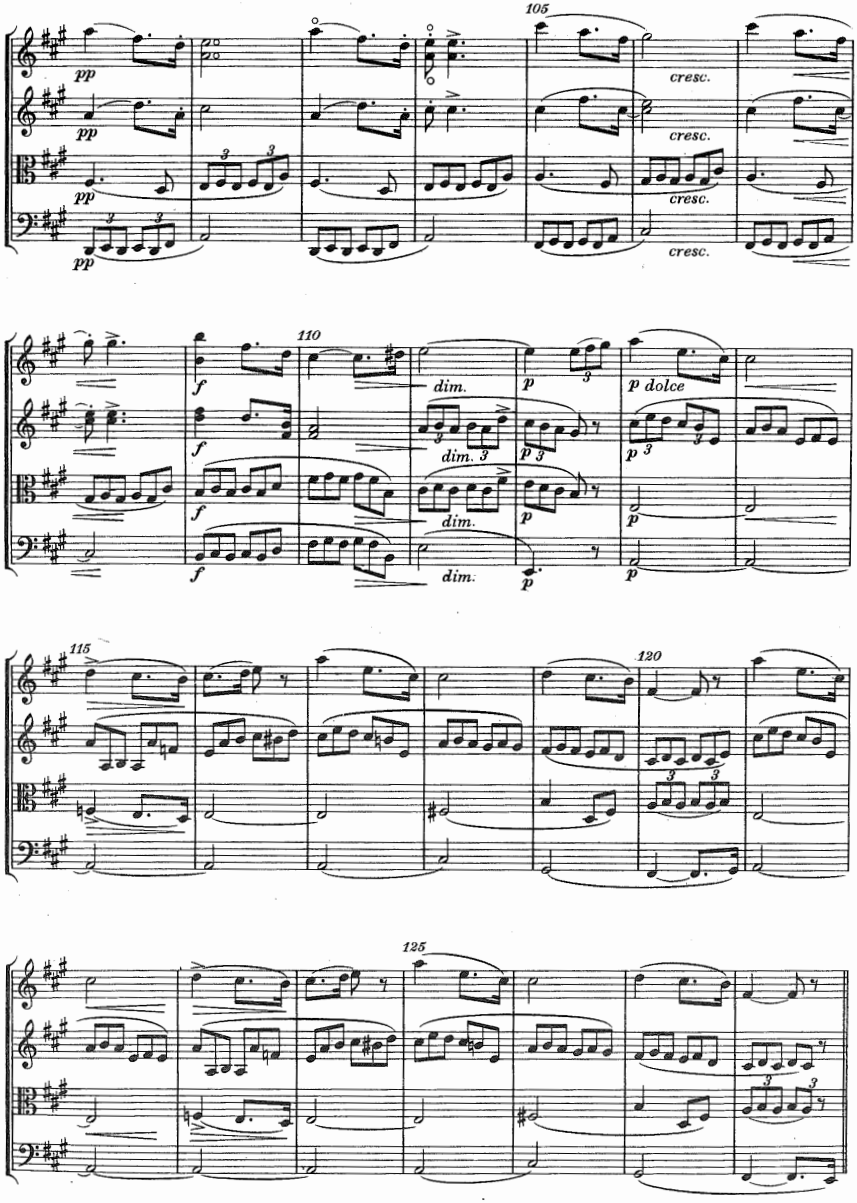
105
pp
pp
pp
pp
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
110
f
f
f
f
dim.
dim. 3
dim.
dim.
p
p
p
p
p dolce
115
120
125

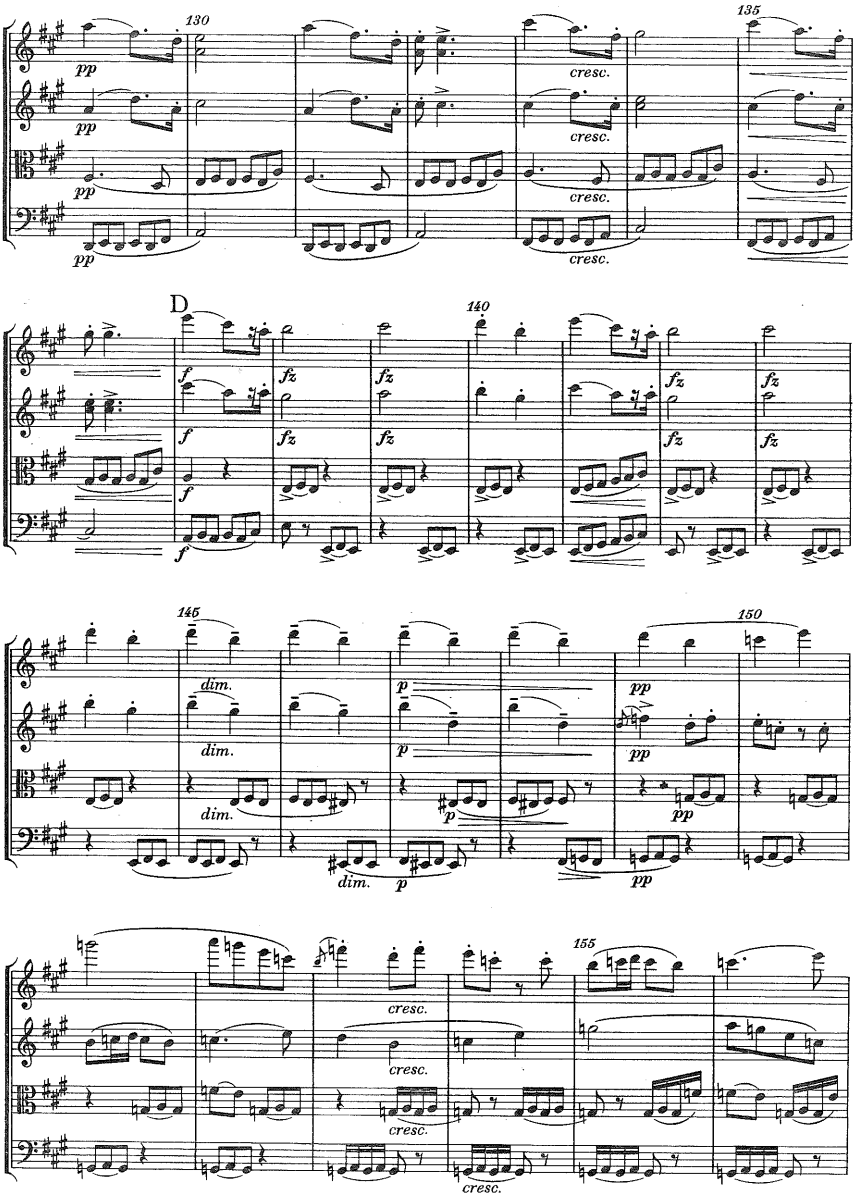
130
135
pp
cresc.
D
140
f
fz
145
150
dim.
p
pp
155

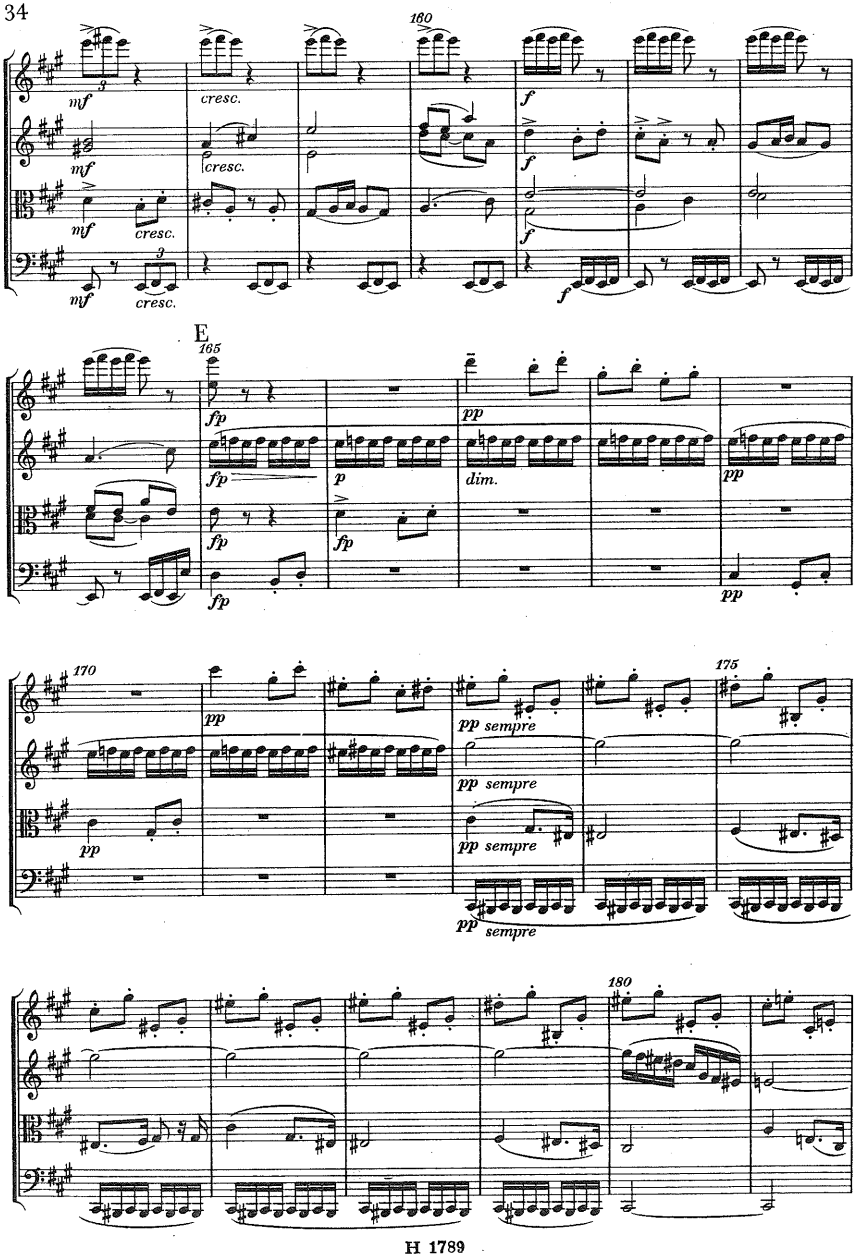
160
mf
cresc.
f
E
165
fp
pp
p
dim.
170
sempre
175
180

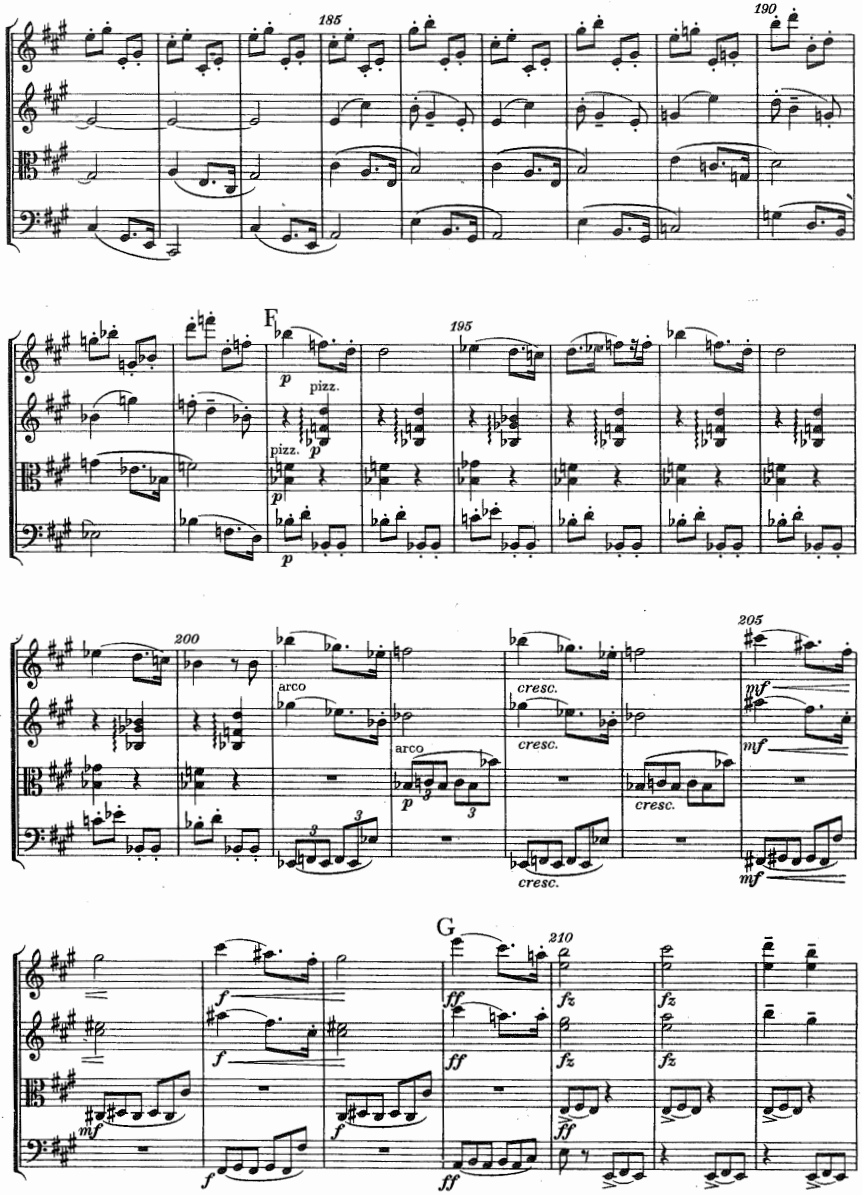
185
190
F
195
pizz.
200
arco
cresc.
205
mf
G
210
ff
fz

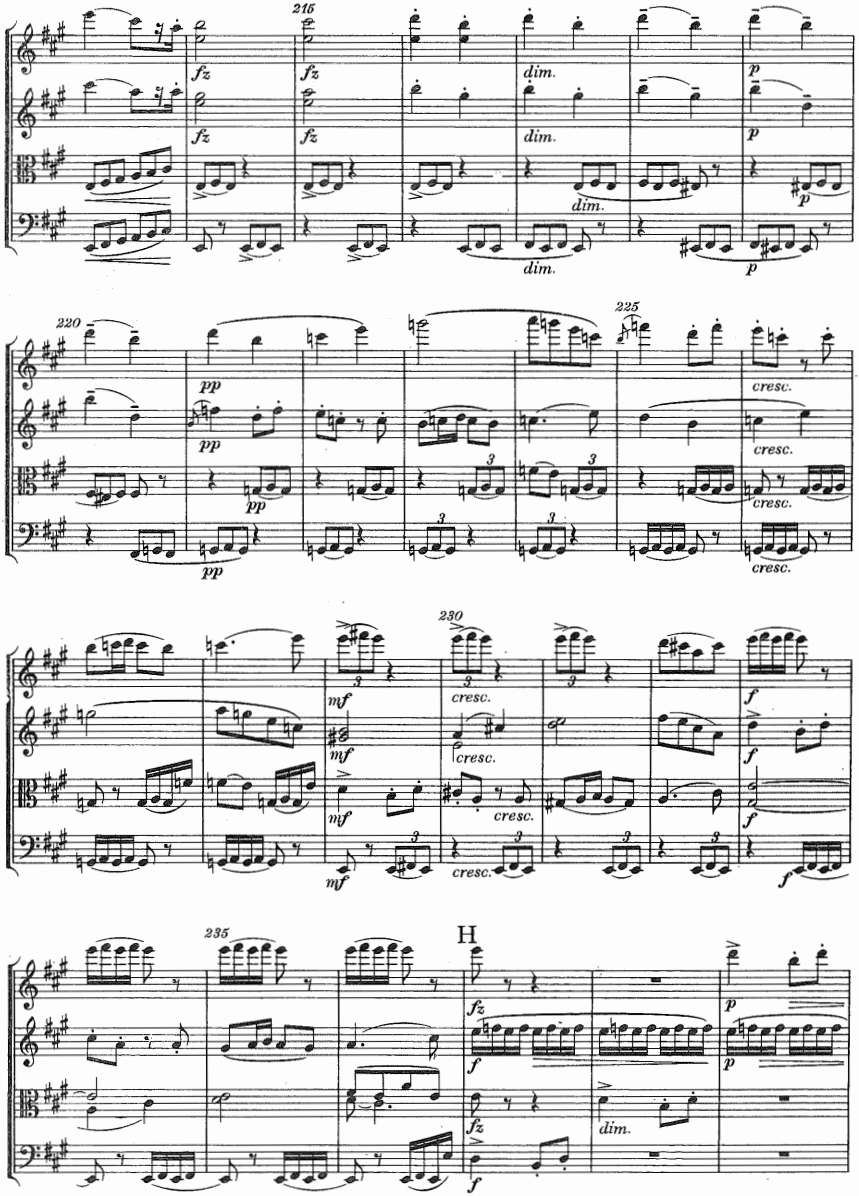
215
fz
dim.
p
220
pp
cresc.
225
mf
230
f
235
H
fz
dim.

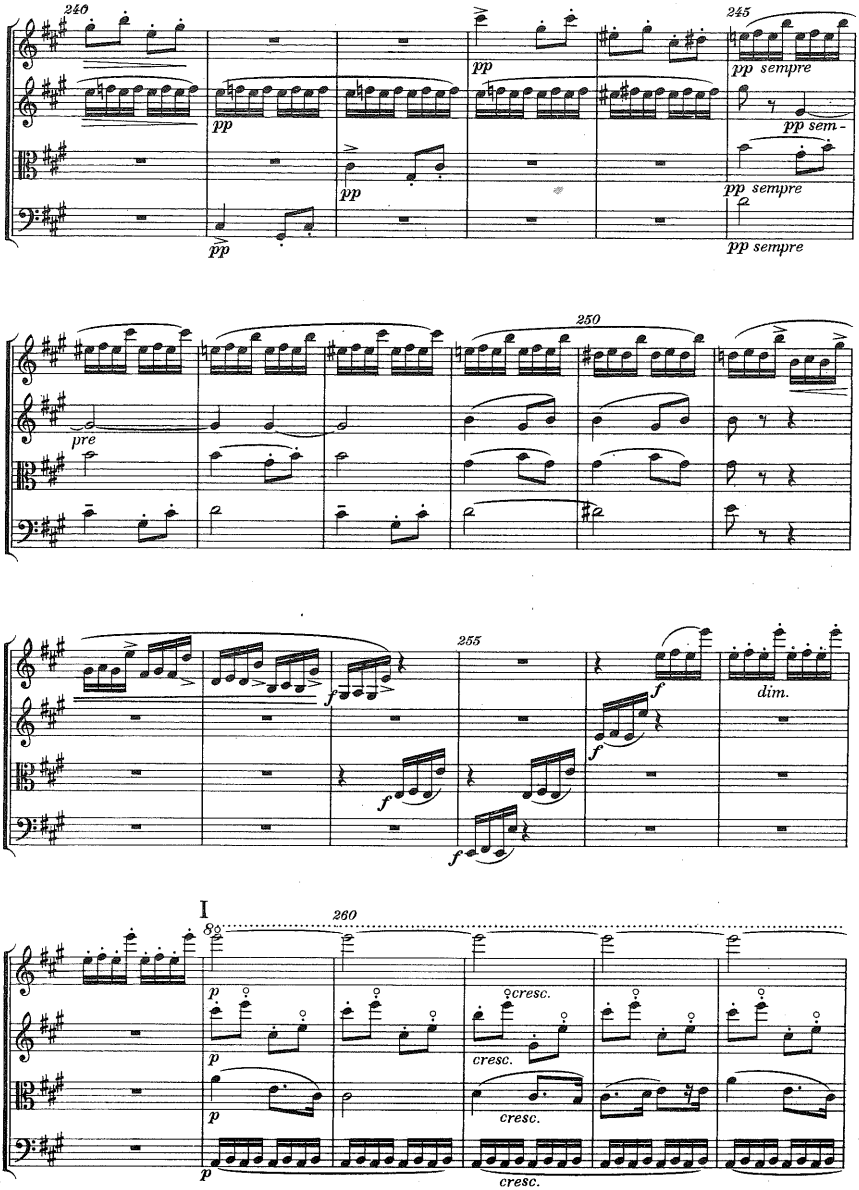
240
245
250
255
260
I
pp
pp sempre
pp sem-
pre
f
dim.
p
cresc.

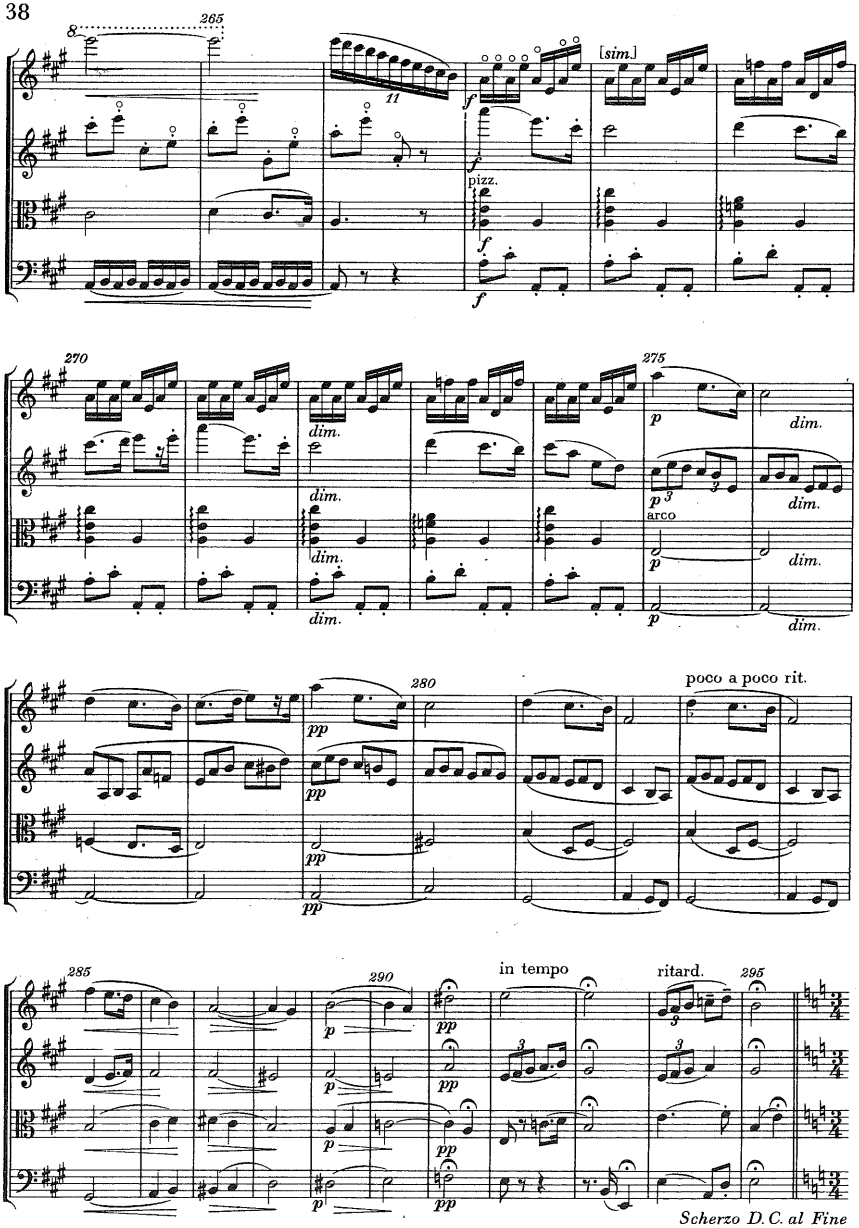
265
11
[sim.]
pizz.
270
275
dim.
arco
280
poco a poco rit.
285
290
in tempo
ritard.
295
Scherzo D.C. al Fine

IV

FINALE

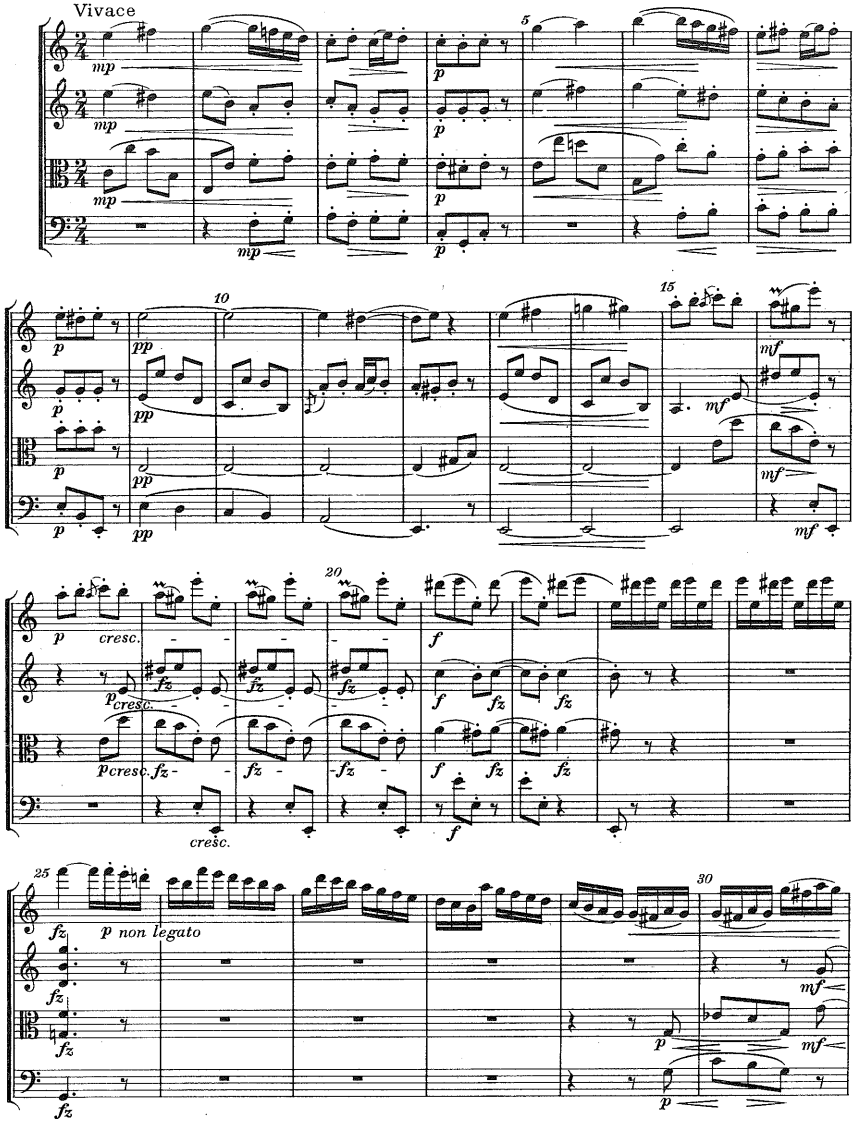

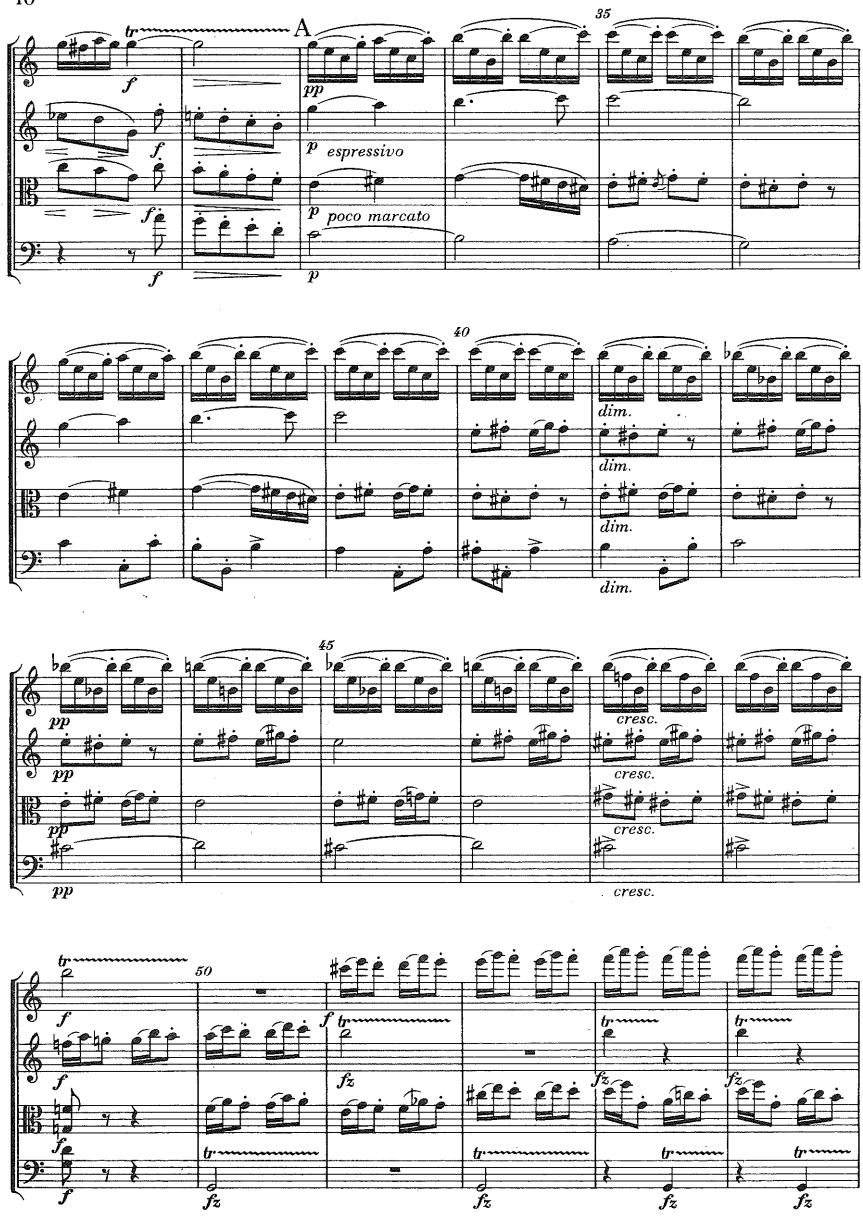
A
35
40
45
50
espressivo
poco marcato
dim.
cresc.

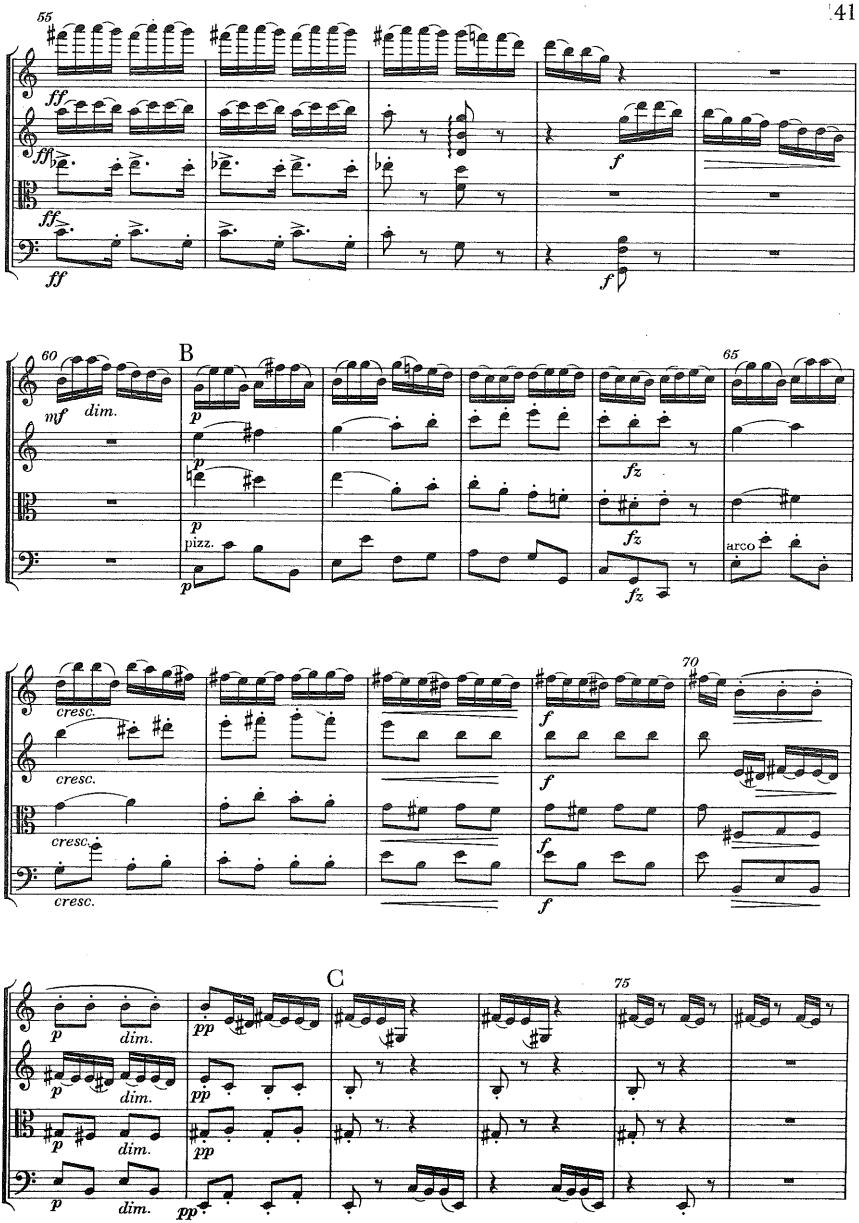
55
ff
ff
ff
ff
f
f
60
mf
dim.
B
p
p
p
pizz.
p
fz
fz
fz
65
arco
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
70
f
f
f
f
C
75
p
dim.
p
dim.
p
dim.
p
dim.
pp
pp
pp
pp

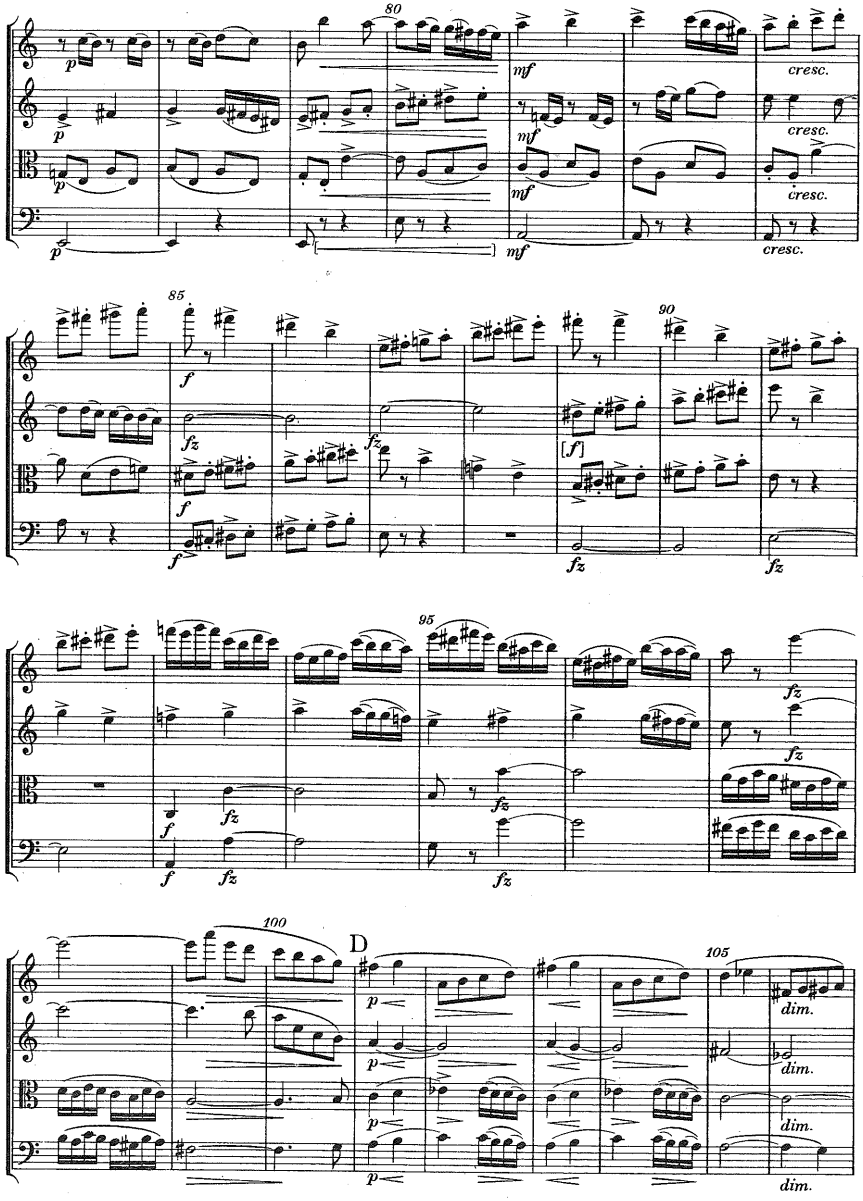
80
85
90
95
100
105
D
p
mf
cresc.
fz
[f]
dim.

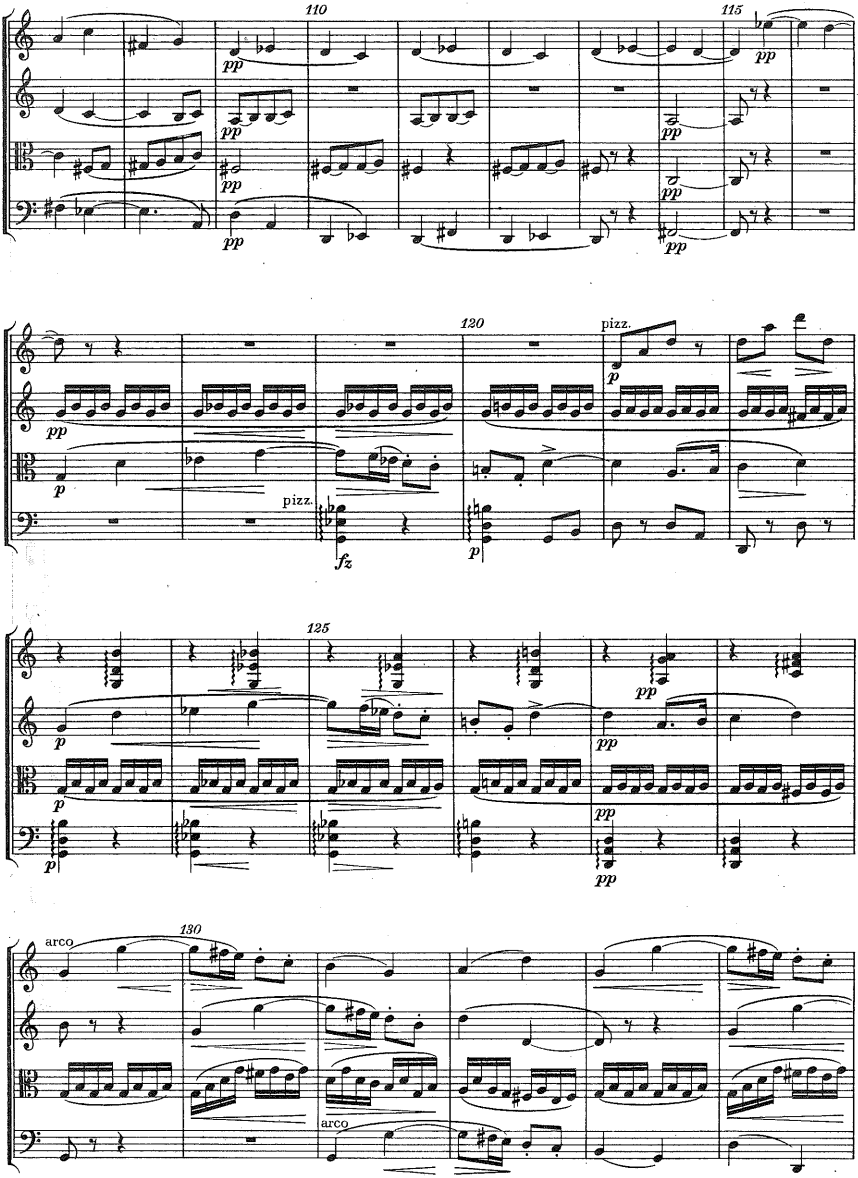
110
115
120
pizz.
125
130
arco
arco

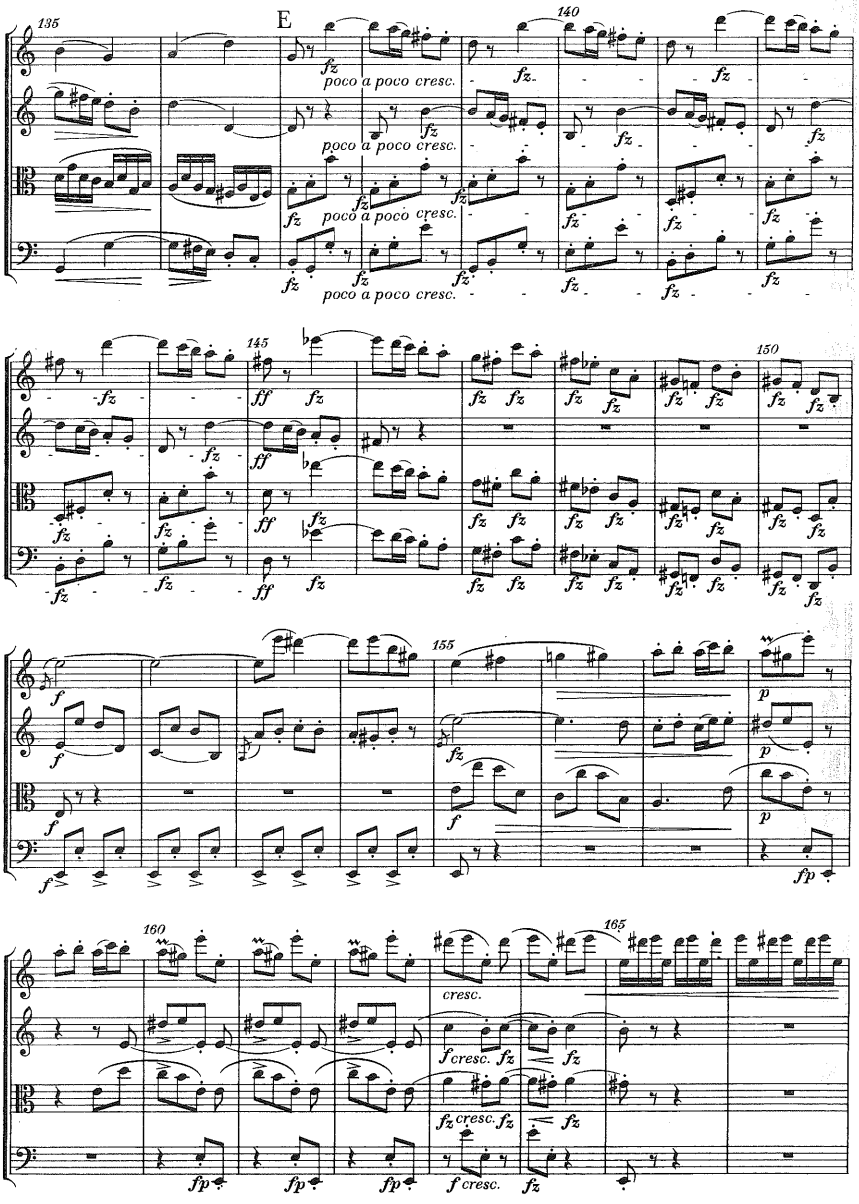
135
E
140
poco a poco cresc.
poco a poco cresc.
poco a poco cresc.
poco a poco cresc.
145
150
155
160
165
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.

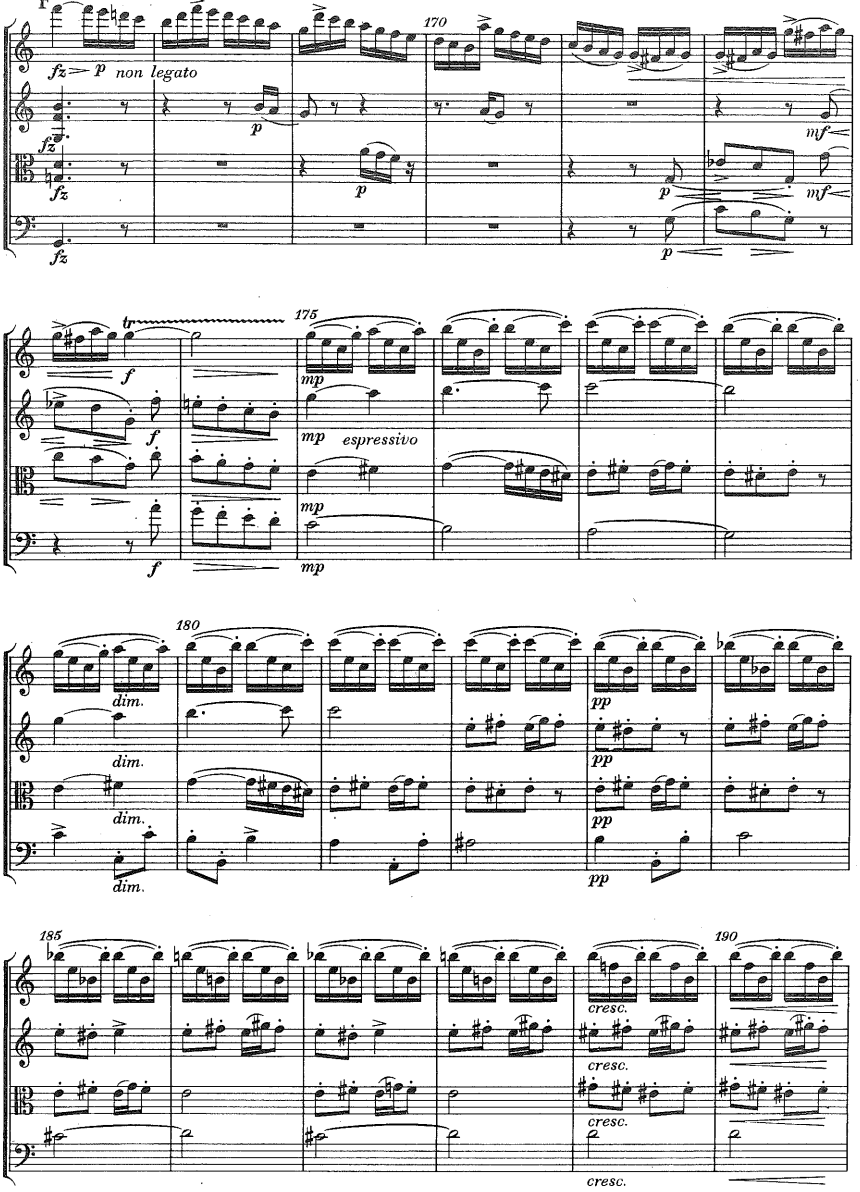
F
fz p non legato
170
mf
175
tr
mp espressivo
180
dim.
pp
185
190
cresc.

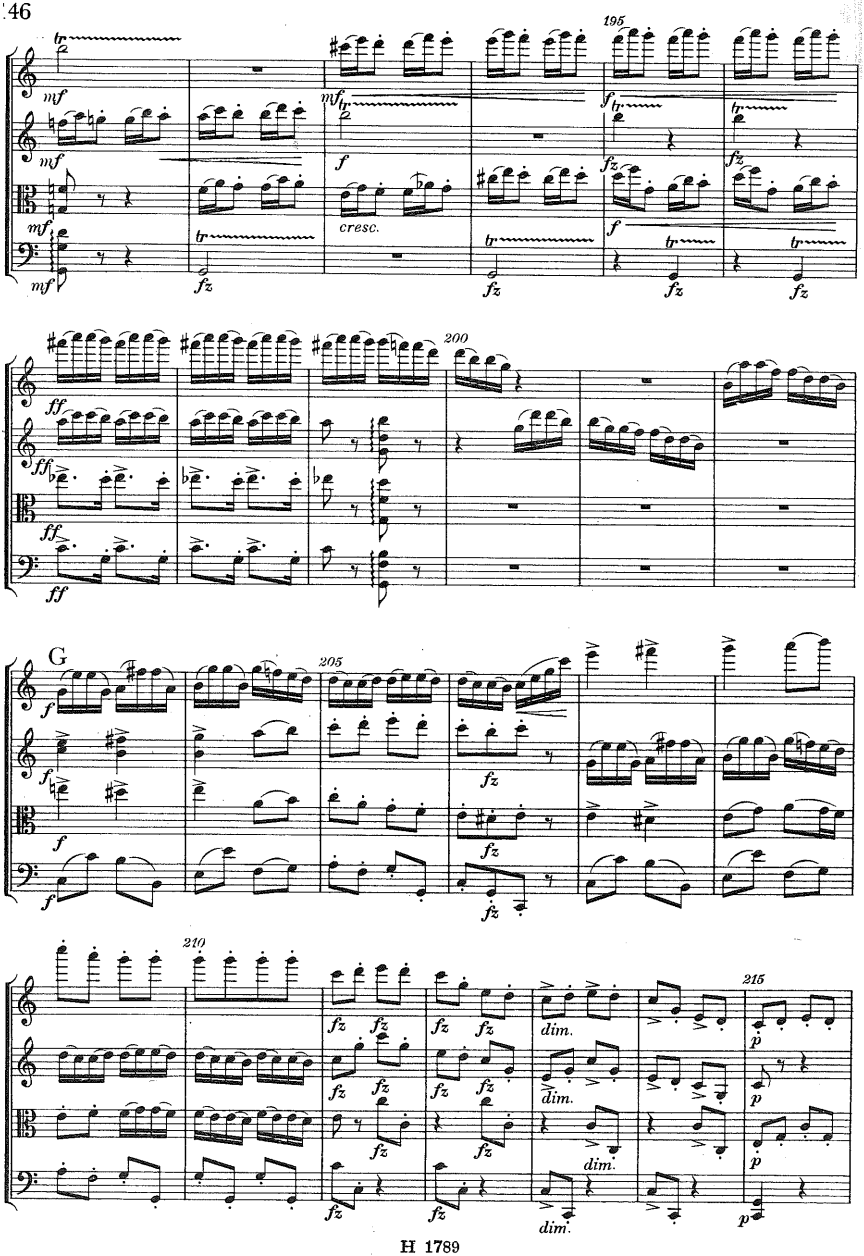
195
cresc.
200
G
205
210
215
dim.

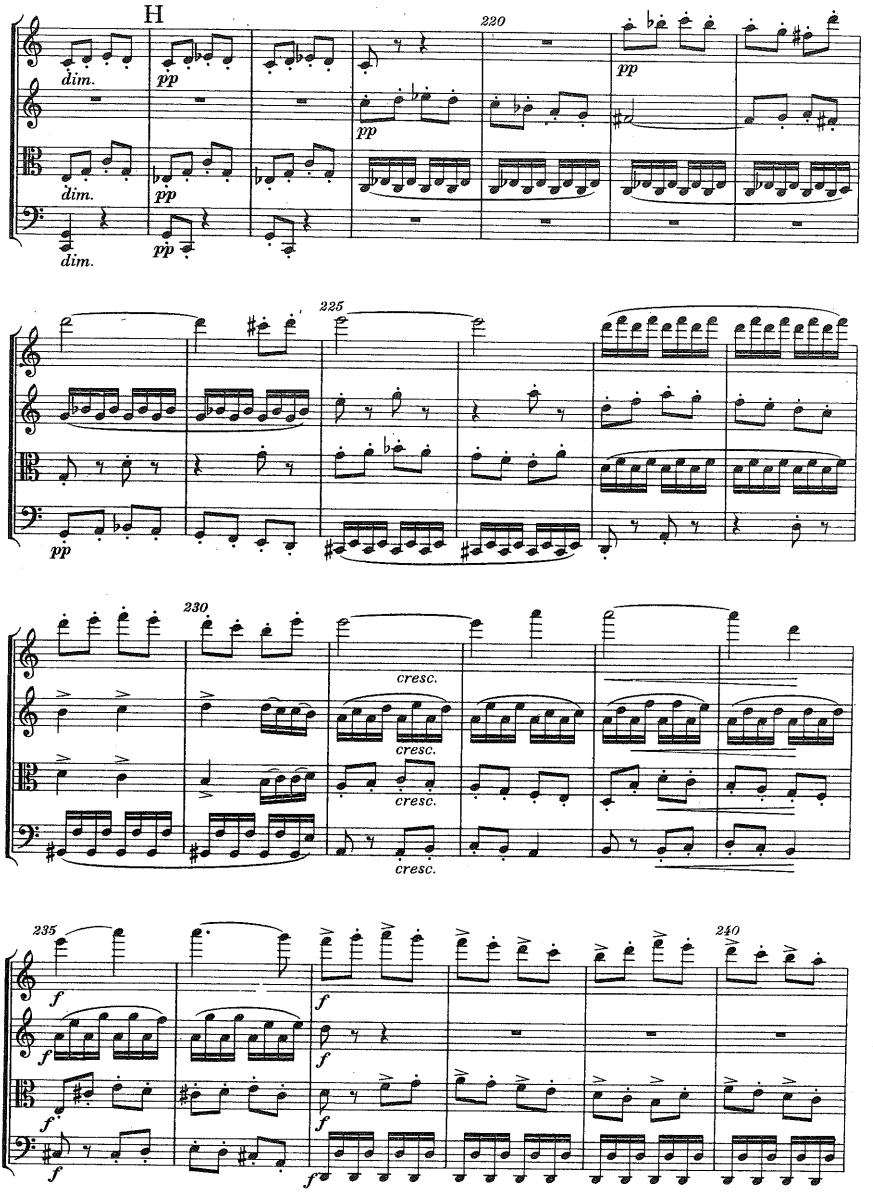
H
220
dim.
pp
225
230
cresc.
235
240
f

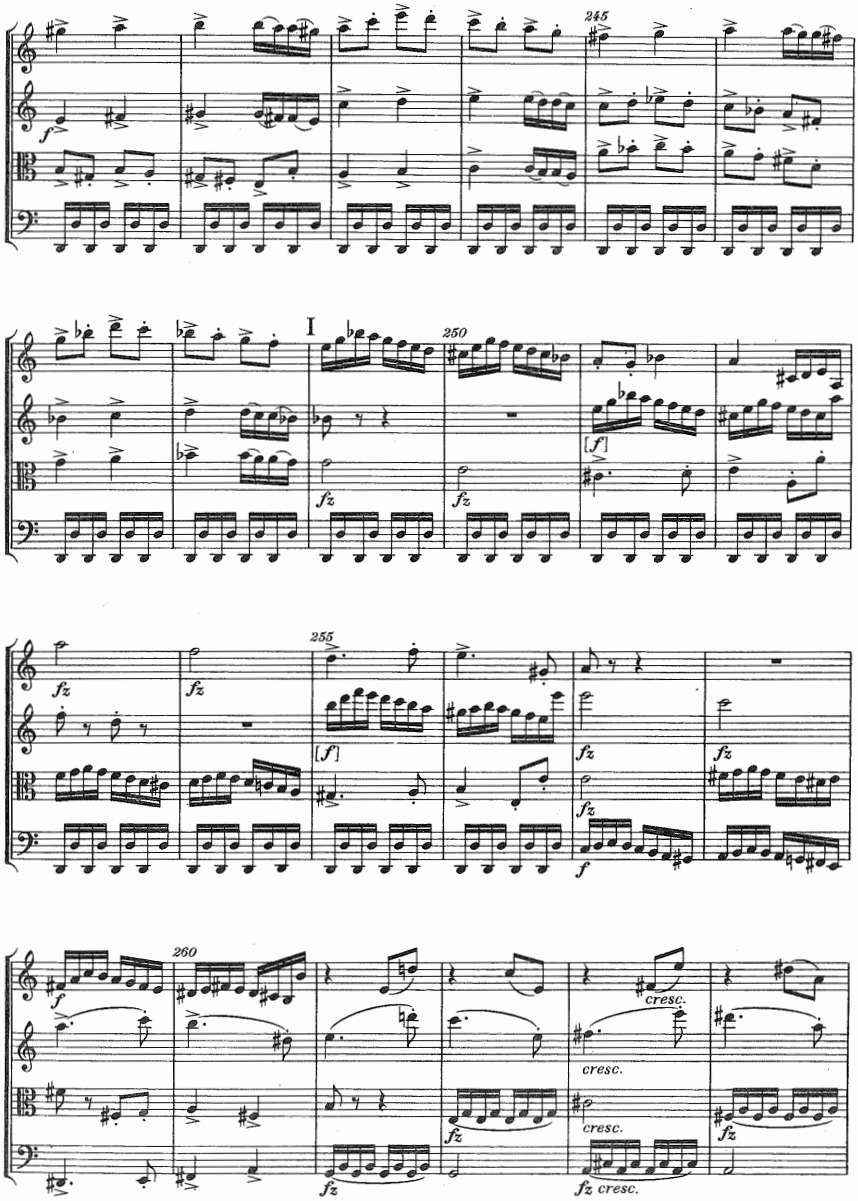
245
I
250
255
260
cresc.
H 1789

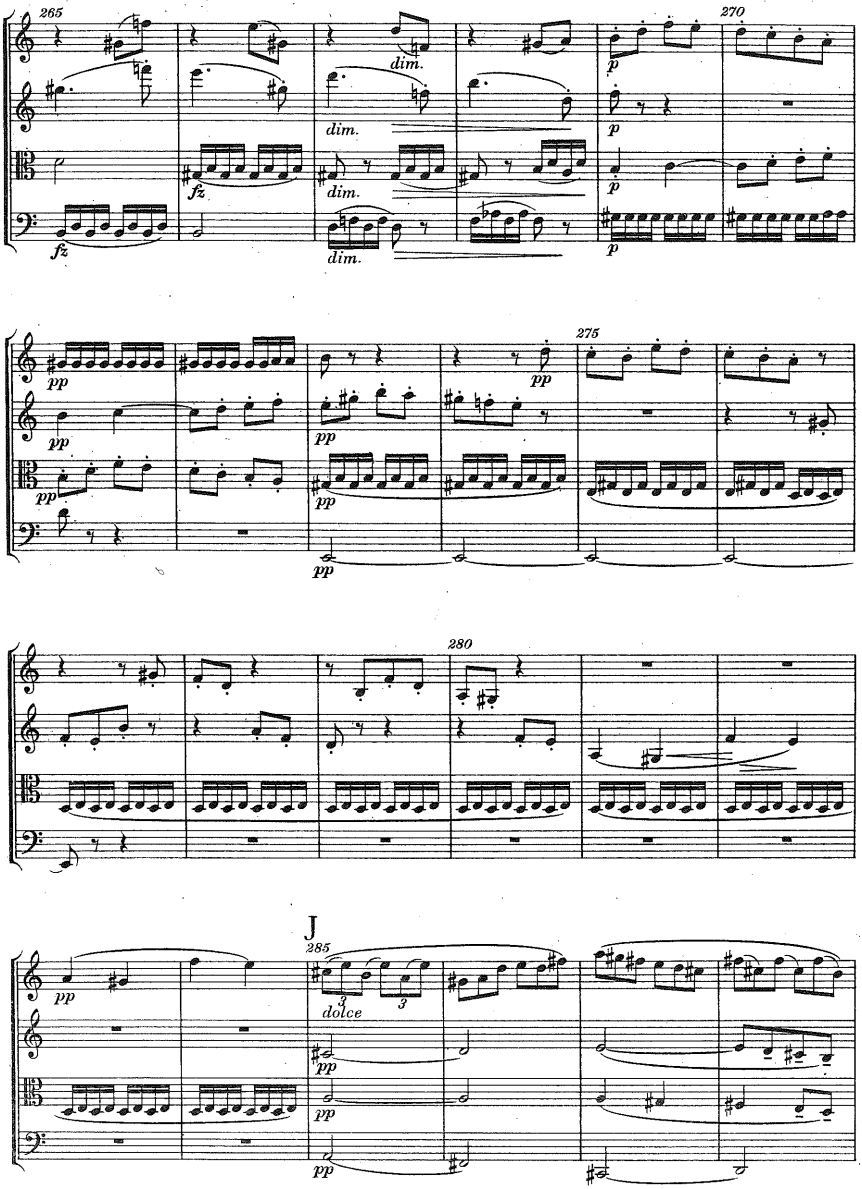
265
270
275
280
J
285
dim.
fz
p
pp
dolce

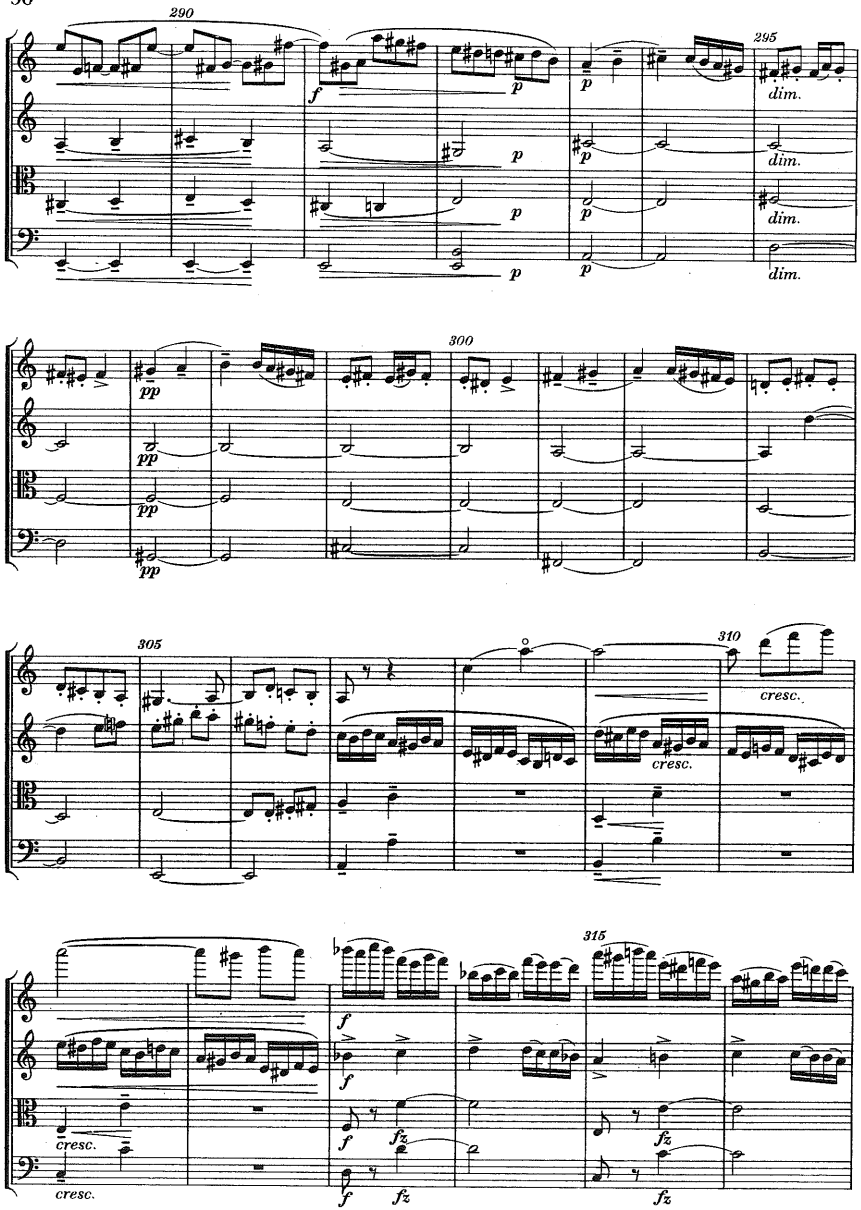
290
295
300
305
310
315
f
p
pp
dim.
cresc.
fz

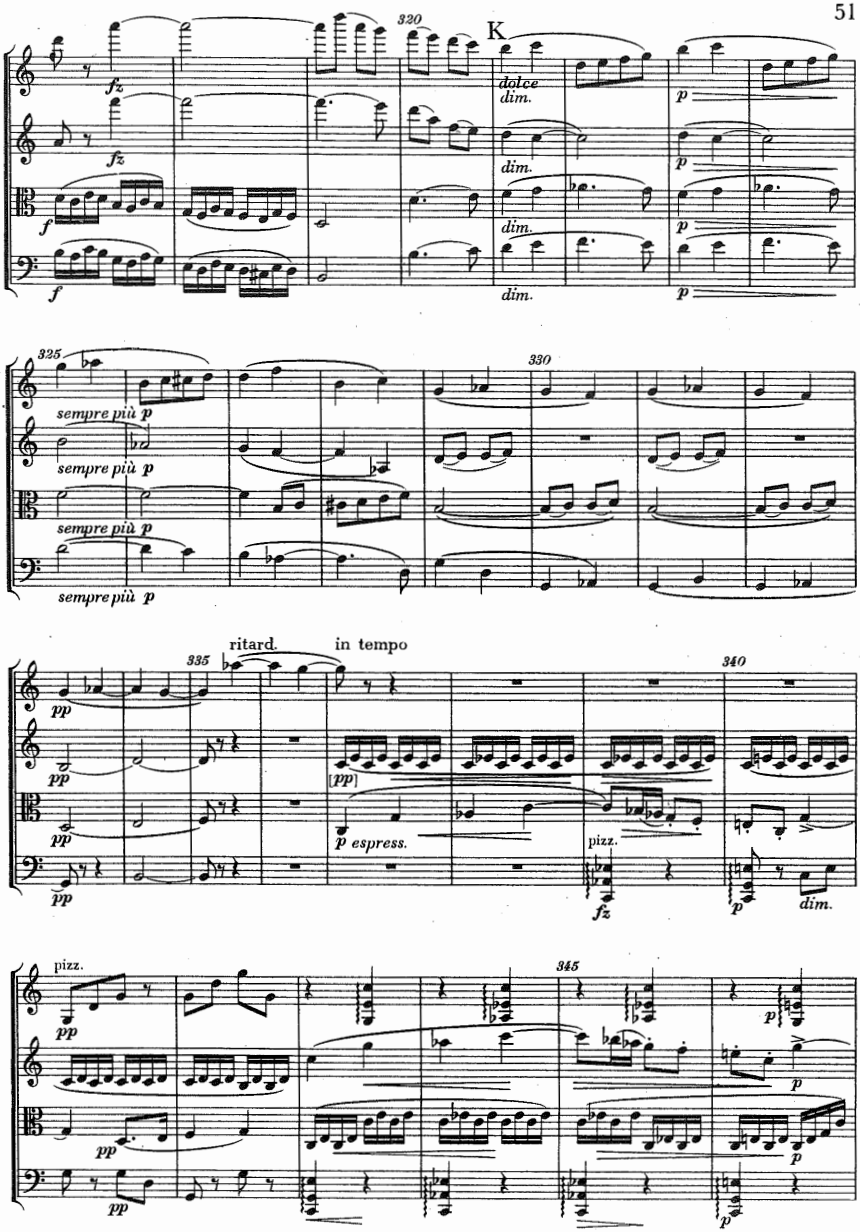
320
K
fz
fz
f
f
dolce
dim.
dim.
dim.
dim.
p
p
p
p
325
330
sempre più p
sempre più p
sempre più p
sempre più p
ritard.
in tempo
335
340
pp
pp
pp
pp
[pp]
p espress.
pizz.
fz
p
dim.
pizz.
345
pp
pp
pp
p
p
p

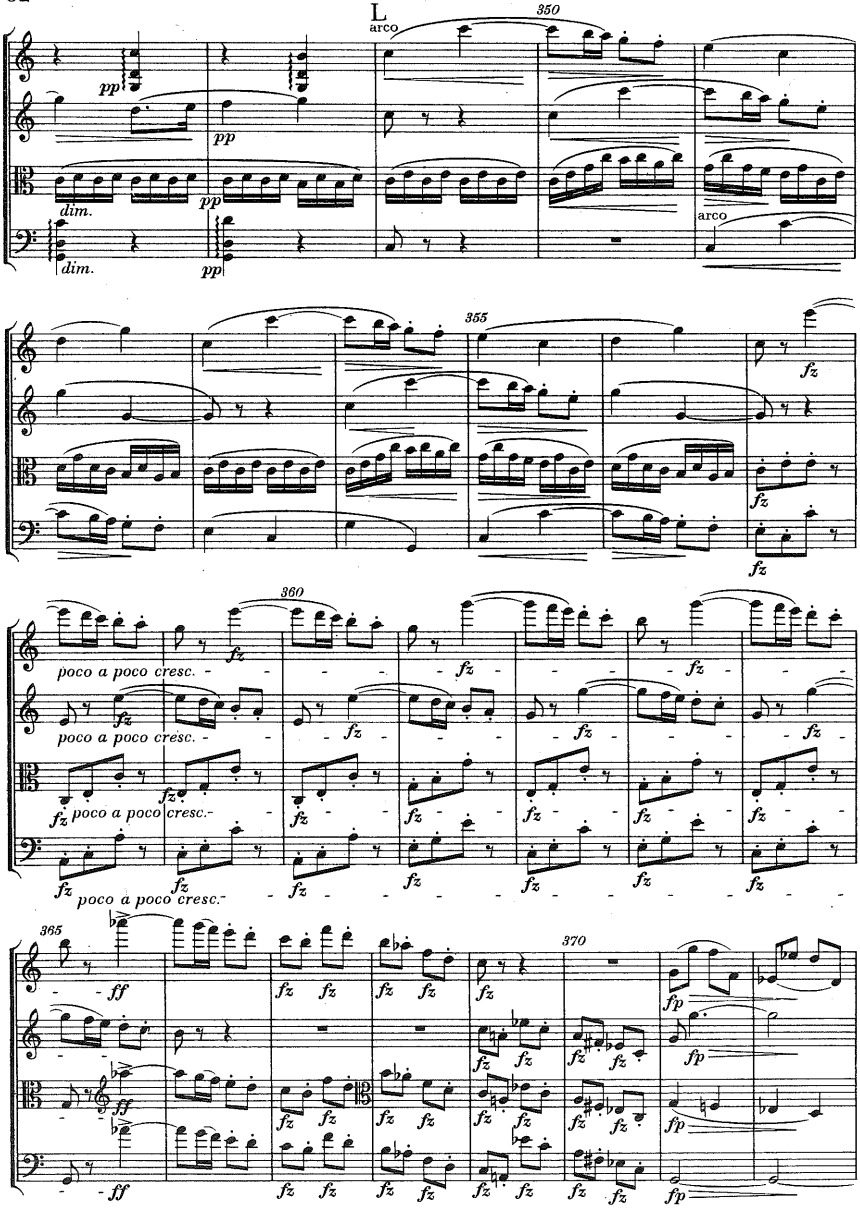
L
arco
350
pp
dim.
355
fz
360
poco a poco cresc.
365
ff
370
fp

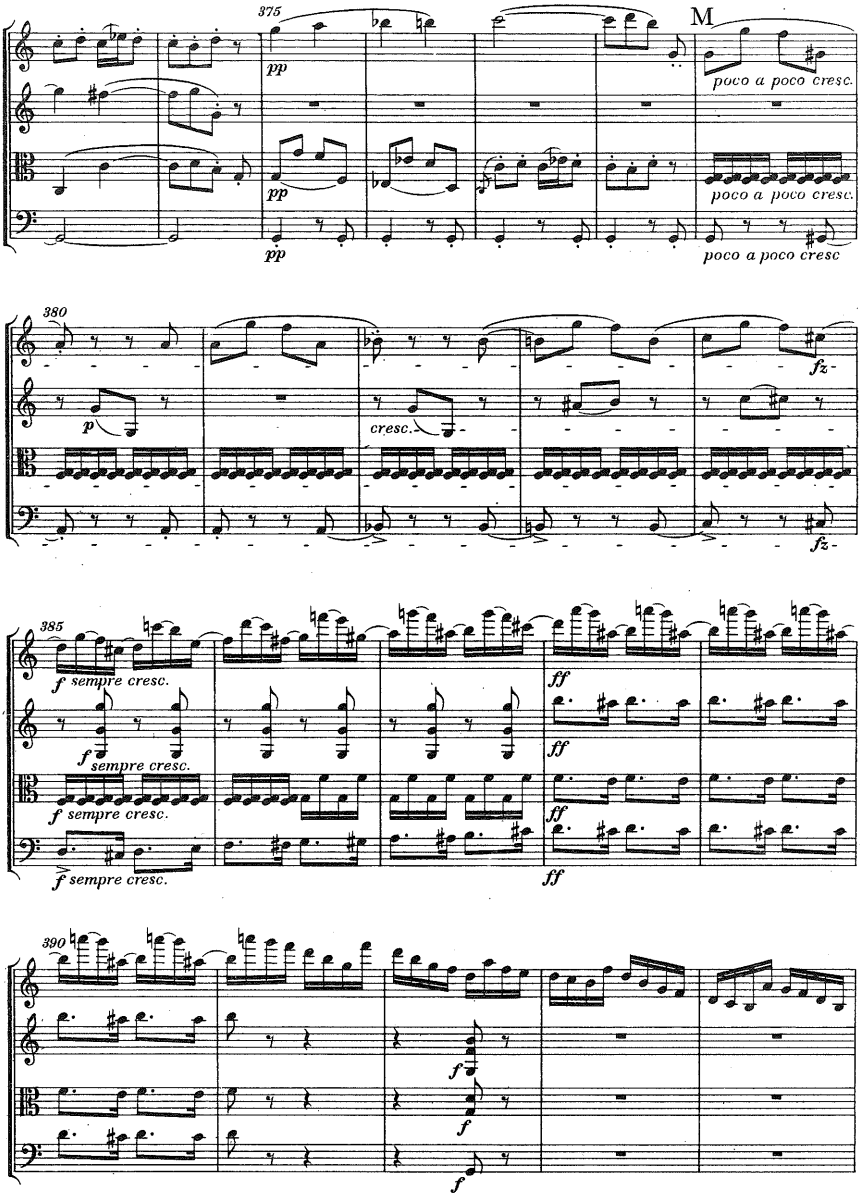
375
M
pp
pp
pp
poco a poco cresc.
poco a poco cresc.
poco a poco cresc
380
p
cresc.
fz
fz
385
f sempre cresc.
f sempre cresc.
f sempre cresc.
f sempre cresc.
ff
ff
ff
ff
390
f
f
f

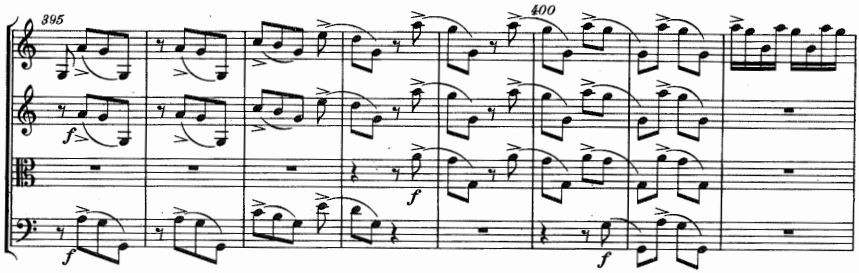
395
400
f
f
f
f

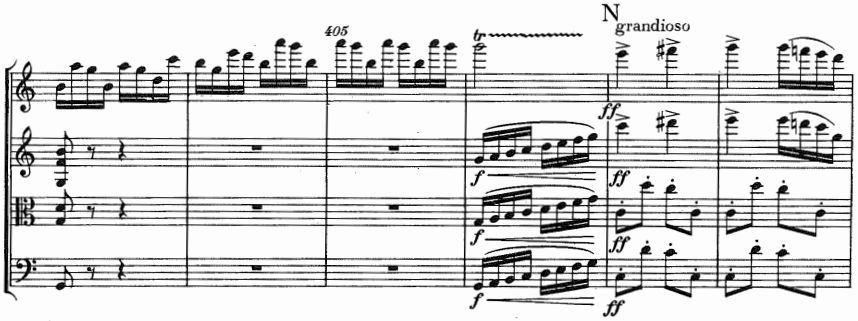
405
tr
N
grandioso
ff
f
ff
f
ff
f
ff

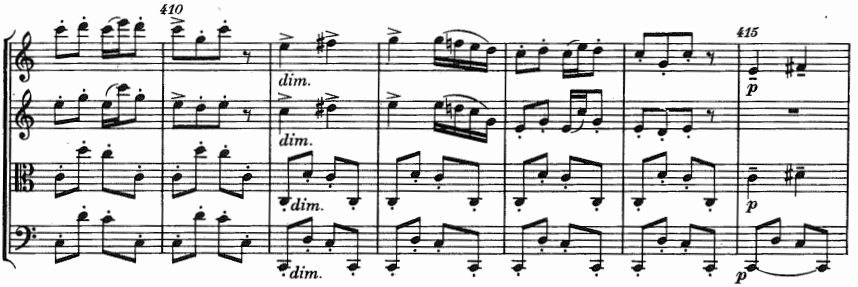
410
415
dim.
dim.
dim.
dim.
p
p
p

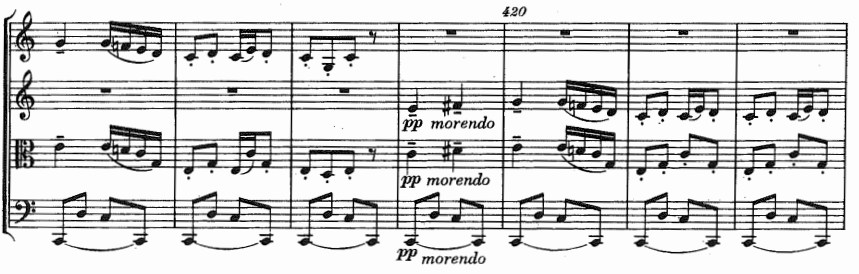
420
pp morendo
pp morendo
pp morendo

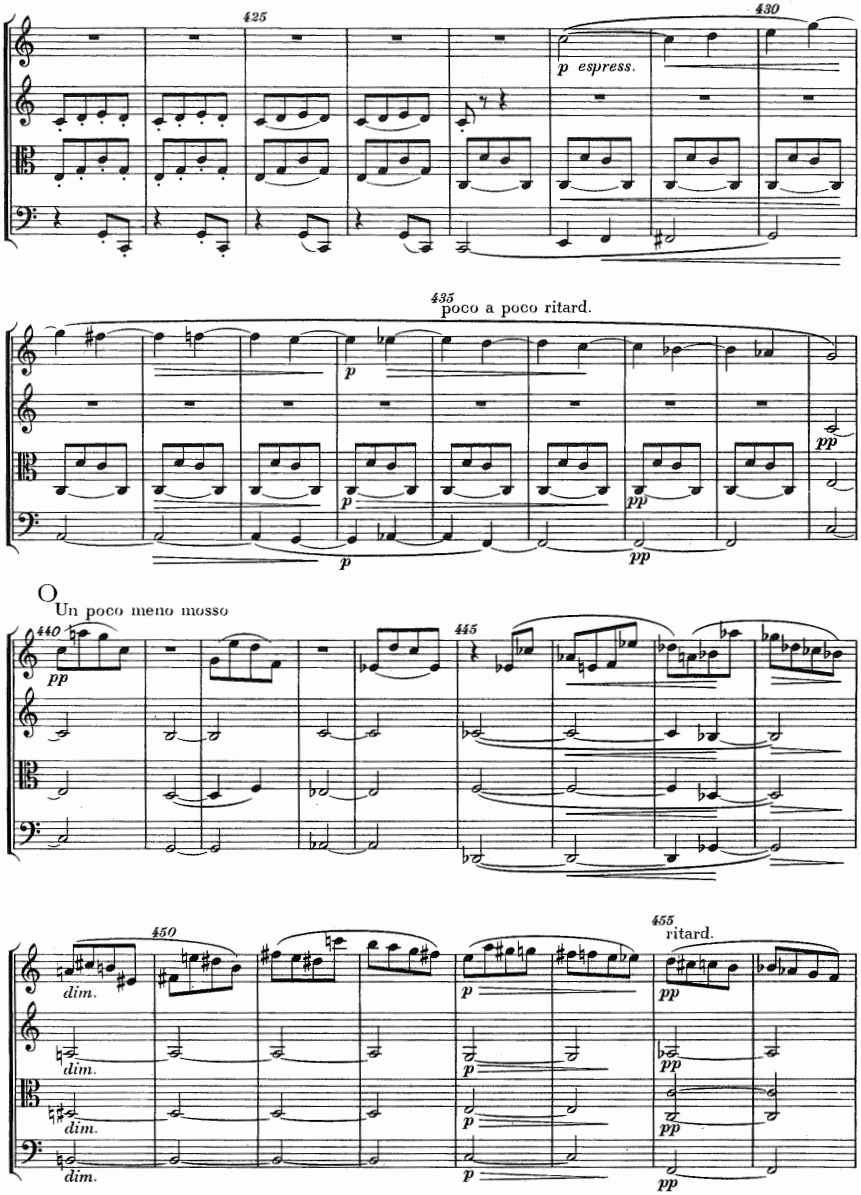
425
430
p espress.
435
poco a poco ritard.
p
pp
O
Un poco meno mosso
440
445
450
455
ritard.
dim.

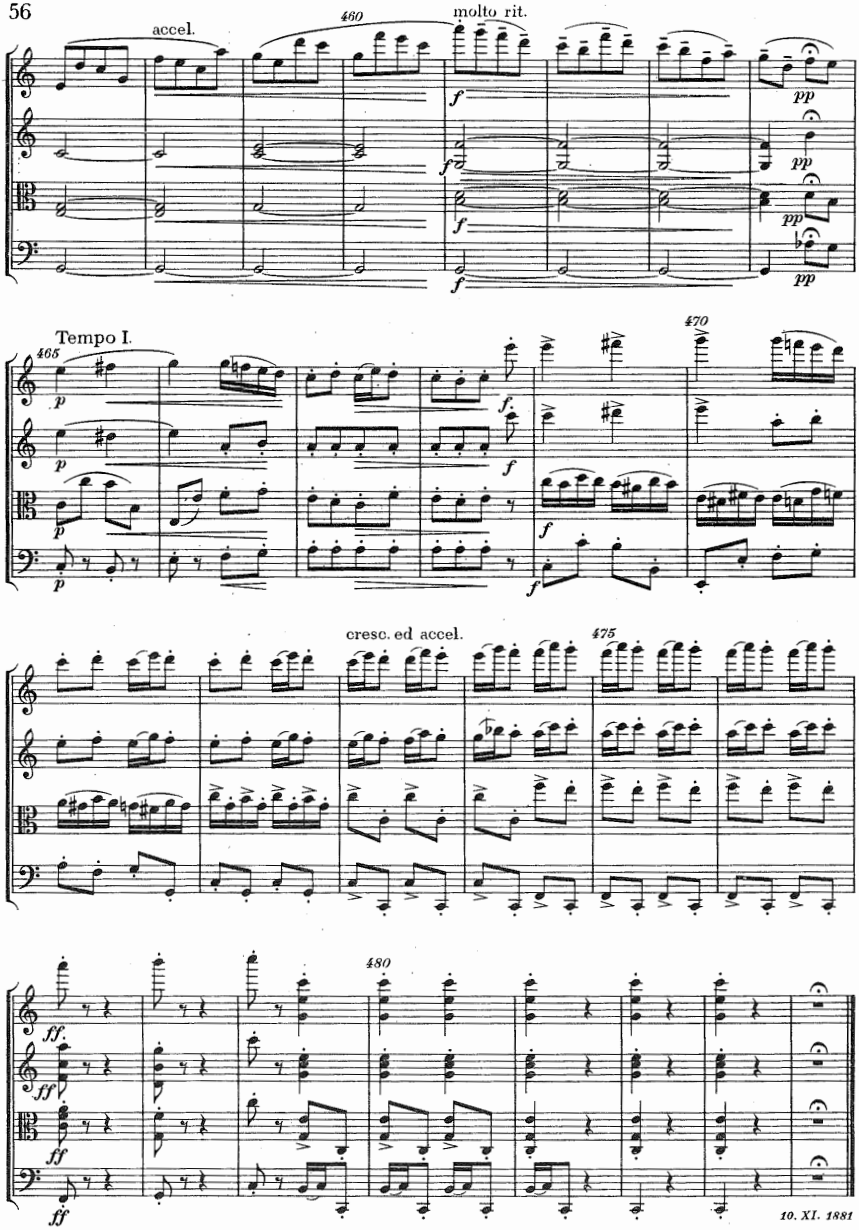
accel.
460
molto rit.
f
pp
Tempo I.
465
p
470
cresc. ed accel.
475
480
ff
10. XI. 1881

VYDAVATELSKÁ ZPRÁVA

PRAMENY:

a) Rukopis, uložený v hudebním oddělení Národního musea v Praze pod č. inv. 837/52 má 21 stran 24řádkového notového papíru, formátu 305×422 mm, v polokožené vazbě. Spolu svázána je partitura „Legend" (orchestrální verse), inv. č. 836. Na první straně rukopisu je titul: *Quartett, op. 61, Herrn Hofkapellmeister Josef Hellmesberger gewidmet* (věnování je tužkou škrtnuto), *Ant. Dvořák 18 25/10 81.* Při ukončení 1. části III. věty je datum: *18 2/11 81*, na konci celého díla je Dvořákova poznámka: *V Praze dne 18 10/11 81.*

b) Vydání fy N. Simrock v Berlíně, ediční číslo 8280, Copyright 1882.

Za základ našeho vydání byl vzat tisk Simrockův, vydaný za života skladatelova a bezpochyby za jeho přímé účasti. Byl pečlivě porovnán s autografem. Podstatnější odchylky pramenů jsou uvedeny ve vydavatelských poznámkách („Annotazioni"). Podle autografu byly v našem vydání opraveny zřejmé tiskové omyly a doplněny podrobnosti ve vydání Simrockově opomenuté. Dále podle obdobných míst obou pramenů byla doplněna chybějící drobná přednesová znaménka. Závažnější doplňky vydavatelů jsou uvedeny v hranatých závorkách [].

ZKRATKY:

A = autograf
S = vydání Simrockovo
SN = nové vydání Státního nakladatelství KLHU
Viol. I, II = housle I, II
Vla = viola
Vclo = violoncello
[!] = přepsání v autografu nebo chyba v tisku
Vers. I, II = původní znění, změněné skladatelem již v autografu

Velká arabská číslice označuje takt, malá číslice příslušnou notu, ev. akord v taktu; pomlky se nepočítají.

REVISIONSBERICHT

QUELLEN:

a) Das in der Musikabteilung des Nationalmuseums in Prag unter Inv. Nr. 837/52 erliegende Manuskript umfaßt 21 Seiten 24zeiligen Notenpapiers vom Format 305:422 mm in Halbleder gebunden. Miteingebunden ist die Partitur der „Legenden" (Orchesterfassung), Inv. Nr. 836. Auf der ersten Seite des Manuskripts steht die Aufschrift: *Quartett, op. 61, Herrn Hofkapellmeister Josef Hellmesberger gewidmet,* (die Zueignung ist mit Bleistift gestrichen), *Ant. Dvořák 25. 10. 1881.* Am Schluß des ersten Teils des III. Satzes steht das Datum: *2. 11. 1881,* am Ende des ganzen Werkes Dvořáks Anmerkung (tschechisch): *Prag, am 10. 11. 1881.*

b) Die Ausgabe der Firma N. Simrock in Berlin, Ed. Nr. 8280, Copyright 1882.

Als Grundlage für die vorliegende Ausgabe diente der Druck von Simrock, der zu Lebzeiten des Komponisten und zweifellos unter seiner persönlichen Mitwirkung herausgegeben worden ist. Er wurde mit dem Manuskript sorgfältig verglichen. Auf wesentlichere Abweichungen der Quellen wird in den Anmerkungen der Herausgeber („Annotazioni") hingewiesen. Nach dem Manuskript wurden in unserer Ausgabe offensichtliche Druckfehler berichtigt und in der Simrock-Ausgabe übersehene Details ergänzt. Ferner wurden fehlende kleinere Vortragszeichen nach analogen Stellen im Manuskript und in der Druckausgabe ergänzt. Bedeutsamere Ergänzungen der Herausgeber sind in eckigen Klammern [] angeführt.

ABKÜRZUNGEN:

A = Originalmanuskript
S = Ausgabe des Verlags Simrock, Berlin
SN = die vorliegende Ausgabe des Staatsverlags KLHU
Viol. I, II = Violine I, II
Vla = Viola
Vclo = Violoncello
[!] Verschreibungen im Manuskript oder Druckfehler
Vers. I, II = ursprüngliche, vom Verfasser bereits im Manuskript abgeänderte Fassung

Große arabische Ziffern bezeichnen den Takt, die ihnen beigefügten kleinen Ziffern die entsprechende Note, bezw. Akkord innerhalb des Taktes; Pausen werden nicht mitgezählt.

EDITORS' NOTES

SOURCES:

a) The manuscript kept in the Music Department of the National Museum in Prague sign. 837/52 contains 21 pages of 24 stave music paper 305:422 mm in half-leather covers. In the same covers the score of the "Legends" (orchestral version, sign. 836) is bound. The first page of the manuscript bears the inscription "*Quartett, op. 61, Herrn Hofkapellmeister Josef Hellmesberger gewidmet* [the dedication is crossed out in pencil] *Ant. Dvořák 25. 10. 1881.*" At the end of the first part of the third movement there is the date." *2. 11. 1881*", at the end of the whole composition there is Dvořák's note (in Czech) "*Prague 10. 11. 1881*".

b) The edition by N. Simrock in Berlin, Ed. No. 8280, Copyright 1882.

Our edition is based on the Simrock print, published during the composer's lifetime and doubtlessly under his direct supervision. It has been carefully collated with the manuscript. The more important deviations between the sources are listed in the "Annotazioni". In our edition, obvious misprints and details omitted in Simrock's print have been corrected in accordance with the manuscript. Minor marks pertaining to reproduction have been added in accordance with analogous passages in both sources. The more important editors' addenda have been put within square brackets [].

ABBREVIATIONS:

A = manusript
S = Simrock's edition
SN = the present edition by the State Publishing House KLHU
Viol. I, II = first and second violin
Vla = viola
Vclo = violoncello
[!] = slip in the manuscript or a misprint
Vers. I, II = the original version, changed by the composer in the manuscript

Large Arabic numerals indicate the bar, the small numbers beside them the note or chord in the bar, rests are not counted.

NOTES DE L'EDITEUR

SOURCES:

a) L'autographe déposé au département musical du Musée National de Prague, Nro. Inv. 837/52 contenant 21 pages de papier à musique à 24 portées, format 305:422 mm. Le volume, relié demi-cuir, renferme en outre la partition complète de la version d'orchestre des „Légendes", Nro. inv. 836. Sur la première page du manuscrit se trouve l'inscription suivante (en allemand): *Quatuor, op. 61, dédié au chef d'orchestre de la Cour, M. Joseph Hellmesberger* (la dédicace est biffée au crayon), *Ant. Dvořák 25. 10. 1881.* A la fin de la première partie du troisième mouvement, on lit la date: *2. 11. 1881*, à la fin de l'oeuvre entière, cette remarque (en tchèque) de Dvořák: *A Prague le 10. 11. 1881.*

b) Edition N. Simrock, Berlin, Nro. éd. 8280, Copyright 1882.

C'est l'édition imprimée Simrock, parue du vivant du compositeur et sans doute avec son active collaboration qui a été prise pour base de notre édition nouvelle: Elle a été soumise à une comparaison minutieuse avec l'autographe. Les différences un peu notables entre les sources sont signalées dans les annotations („Annotazioni"). D'après l'autographe, on a corrigé les fautes d'impression manifestes et complété les détails omis dans l'édition Simrock. On a encore complété, d'après les passages analogues de l'autographe et de l'édition imprimée, les petits signes d'exécution qui manquaient. Les compléments de quelque importance apportés par les éditeurs sont mis entre crochets [].

ABRÉVIATIONS:

A = Autographe
S = Edition Simrock
SN = la présente édition des Editions Nationales KLHU
Viol. I, II = Violon I, II
Vla = Alto
Vclo = Violoncelle
[!] = erratum dans l'autographe ou faute d'impression
Vers. I, II = version primitive changée par le compositeur dès l'autographe

Un grand chiffre arabe indique la mesure, le petit chiffre qui le suit indique la note ou, le cas échéant l'accord respectif dans la mesure; les silences ne comptent pas.

VYDAVATELSKÉ POZNÁMKY
ANNOTAZIONI

I.

43—44 Vers. I.:

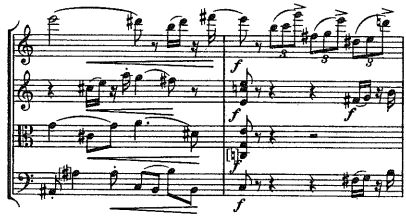

62 Viol. II, S: *b*—*b*¹—*f*², Sn = A

169—172 Vclo, Versio I.:

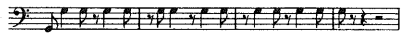

II.

1 Vers. I.: *Andante*, vers. II.: *Adagio*

35_8 36_5 Vla, A: *ges-* (!), Sn = S

53—54 Vers. I.:

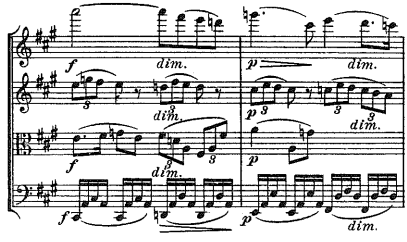

69 Viol. I.: Vers. I.:

92—94 Vers. I.:

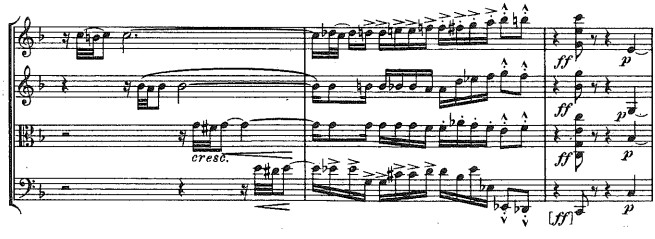

95_7 Viol. I., A: *fes*² (!) SN = S

III.

75 Vers. I.:

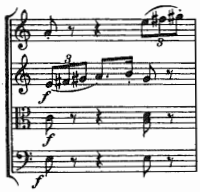

251 Vers. I.:

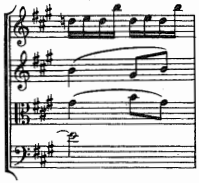

266 Vers. I.:

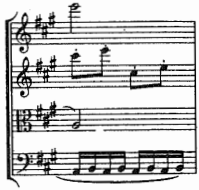

IV.

97—100 Vers. I.:

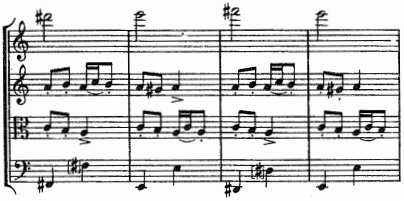

$149_{1,\ 2}$ Vla, A: *h*, *gis*, SN = S
$149_{1,\ 2}$ Vclo, A: *H*, *Gis*, SN = S

227—228 Vers. I.:

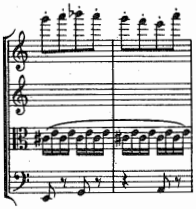

231—234 Vers. I.:

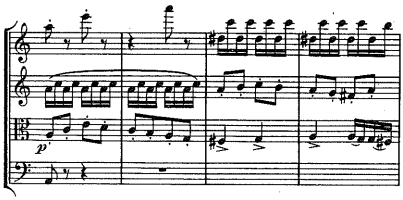

241—242 Vers. I.:

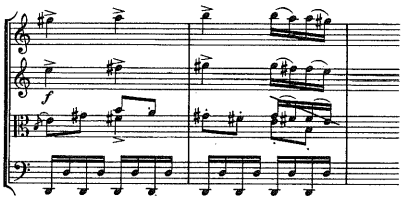

262 Vers. I.:

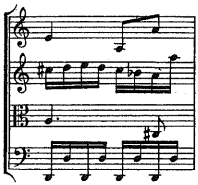

281 Vers. I.:

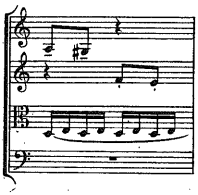

435_2 Vclo. A: *E*, SN = S

Antonín Pokorný, Karel Šolc